

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ПРЕЗЕНТАЦИОНИ ДОКУМЕНТ

**ИНДИВИДУАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ПАРТНЕРСТВА
(INDIVIDUAL PARTNERSHIP ACTION PLAN)**

**ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И
ОРГАНИЗАЦИЈЕ СЕВЕРНОТЛАНТСКОГ УГОВОРА (НАТО)**

Београд, јул 2011

САДРЖАЈ

I ПОЛИТИЧКИ И БЕЗБЕДНОСНИ ОКВИР

1.1 Спољна и безбедносна политика Републике Србије

- 1.1.1 Принципи и циљеви
- 1.1.2 Безбедносни систем: ризици и претње
- 1.1.3 Процес интеграције у ЕУ
- 1.1.4 Односи са НАТО
- 1.1.5 Регионална сарадња, односи са суседима
- 1.1.6 Сарадња у оквиру система међународних организација – ОУН, ОЕБС и СЕ
- 1.1.7 Борба против тероризма и пролиферације оружја за масовно уништавање, контрола режима извоза оружја и производа двоструке намене

1.2 Унутрашња политика и економске реформе

- 1.2.1 Законодавни систем, демократизација и владавина права
- 1.2.2 Социјалне и економске реформе и правци даљег развоја: приоритети у економској и социјалној политици

II ОДБРАНА И ВОЈНА ПИТАЊА

- 2.1 Политика одбране*
- 2.2 Планови система одбране*
- 2.3 Политика планирања у систему одбране*
- 2.4 Оружане снаге*
- 2.5 Питања интероперабилности*
- 2.6 Учесће у мултинационалним операцијама*
- 2.7 Војно-економска питања*

III ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ, ИЗАЗОВИ МОДЕРНОГ ДРУШТВА, НАУЧНА САРАДЊА, СИСТЕМ УПРАВЉАЊА КРИЗАМА И ПЛАНИРАЊЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

- 3.1 Стратегија јавног информисања*
- 3.2 Изазови модерног друштва*

- 3.2.1 Неконвенционалне безбедносне претње
- 3.2.2 Заштита животне околине и климатске промене

- 3.3 Допринос безбедности кроз научну сарадњу*
- 3.4 Систем управљања кризама и планирање у случајевима ванредних ситуација*

IV СИСТЕМ ЗАШТИТЕ ИНФОРМАЦИЈА

I ПОЛИТИЧКИ И БЕЗБЕДНОСНИ ОКВИР

1.1 Спољна и безбедносна политика Републике Србије

1.1.1 Принципи и циљеви

Приоритети Републике Србије су очување њеног суверенитета и територијалног интегритета, развој демократије и владавине права, економски просперитет, социјална стабилност, поштовање људских и мањинских права, интеграција у ЕУ и унапређење сарадње са државама у региону и најутицајнијим субјектима међународне заједнице.

Република Србија је привржена општим демократским вредностима и поштовању принципа међународног права. Опредељена је да, у оквиру Организације уједињених нација, других међународних организација и европских и регионалних структура, доприноси изградњи и унапређењу сопствене, регионалне и глобалне безбедности. Свестрано подржава међународну и регионалну сарадњу, као модел за усклађивање различитих интереса и решавање спорова између држава, народа и култура.

У том смислу, Република Србија се залаже за мирно и конструктивно решавање свих отворених питања на КиМ, отвореним дијалогом Београда и Приштине ради омогућавања бољег живота свих грађана.

Полазећи од уверења да је национална безбедност Републике Србије уско повезана са безбедношћу Југоисточне Европе и континента у целини, Република Србија ће унапређивати односе са чланицама ЕУ, и чланицама и партнерима НАТО на основама непосредне, блиске и дугорочне сарадње и заједничког деловања. Такође, Република Србија ће своју спољну и безбедносну политику у највећој могућој мери усклађивати са позицијама и деловањем ЕУ у свим питањима од глобалног, европског и регионалног значаја. Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности, у складу са стандардима и обавезама које произилазе из заједничке Европске безбедносне и одбрамбене политике и да интензивира дијалог са ЕУ о питањима од заједничког интереса, укључујући безбедносна и одбрамбена питања.

Приступањем програму партнерство за мир, Република Србија је истакла своје дугорочно опредељење да пружа допринос заједничким демократским вредностима и учвршћивању регионалне и глобалне безбедности. У том смислу, Република Србија сматра да је активна и садржајна сарадња свих држава Западног Балкана са државама чланицама и партнерима НАТО, пут за трајну стабилизацију и напредак овог региона.

Република Србија је опредељена за пуну сарадњу са Међународним кривичним судом за бившу Југославију и завршетак процесуирања свих преосталих оптужених лица у циљу јачања стабилности и процеса регионалног помирења.

Посебно истичући значај унапређења економске, еколошке, здравствене, политичке и сваке друге безбедности појединца и заједнице, Република Србија је посвећена побољшању улоге и положаја жена у процесима одлучивања и јачању државних механизма за обезбеђење равноправности полова.

Основна начела националне безбедности

Политика националне безбедности Републике Србије представља део укупне државне политике чијом реализацијом се стварају претпоставке за укупни друштвени развој Републике Србије. Утврђивање и спровођење политике националне безбедности заснива се на уважавању следећих основних начела:

- Превенција – правовремена идентификација, прикупљање информација и предузимање активности за спречавање и сузбијање узрока ризика и претњи безбедности;

- Право на одбрану – засновано на основним правима и суверености држава, у складу са Повељом УН, а укључује слободно одлучивање о облику и начину остваривања националне безбедности;
- Компатибилност – усаглашеност делова система националне безбедности и прихватање и спровођење међународних стандарда у области безбедности;
- Недељивост безбедности – активан допринос општој безбедности кроз сарадњу и партнерство са субјектима међународних односа; и
- Одговорност – обавезе да се политика националне безбедности реализује у складу са Уставом, законом и преузетим међународним обавезама.

Циљеви политике националне безбедности

Циљеви политике националне безбедности, између осталог, јесу: унапређење безбедности грађана, друштва и државе, јачање институција националне безбедности, превентивно деловање кроз спровођење ефикасних мера и активности, и адекватно решавање ризика и претњи безбедности ради заштите националних интереса. Испуњавање ових циљева треба да допринесе развоју политички и економски стабилног и напредног друштва, учешћу Републике Србије у изградњи повољног безбедносног окружења, укључивање у европске интеграције и друге регионалне и међународне структуре, кроз сарадњу са демократским друштвима.

Елементи политике националне безбедности

Елементе политике националне безбедности чине спољна политика, економска политика, политика одбране, политика унутрашње безбедности, политика заштите људских и мањинских права, социјална политика и политике у другим областима друштвеног живота.

Спољна политика

Приоритетни циљеви спољне политике у заштити интереса Републике Србије су:

- Истрајавање у дипломатским напорима на одбрани свог уставног поретка;
- Убрзање процеса европских интеграција; и
- Развој добросуседских односа и регионалне сарадње на Западном Балкану.

Република Србија је привржена поштовању обавеза које проистичу из Повеље УН, принципа Универзалне декларације о људским правима и Хелсиншког завршног акта. Посебно наглашава важност поштовања принципа уздржавања од претње силом, или употребе силе ради угрожавања територијалног интегритета или независности било које државе; потребу поштовања постојећих међународно признатих граница и решавања спорова и отворених питања мирним путем, уз равноправно уважавање интереса свих држава, народа и етничких група. Сходно томе, не сматра, унапред, ниједну државу или савез непријатељским.

Истовремено, у заштити свог суверенитета и територијалне целовитости, Република Србија је одлучна да се, користећи искључиво дипломатска, правна и сва друга мирољубива легитимна средства, супротстави одлуци привремених институција Аутономне Покрајине Косова и Метохије о једностраном проглашењу независности. Република Србија је у потпуности уверена да је њено деловање у складу са Повељом УН и основним нормама међународног права, као и одредбама Резолуције 1244 Савета безбедности УН, али и Устава Републике Србије. Република Србија ће наставити да даје активан допринос дијалогу са представницима Приштине у оквиру дијалога под окриљем ЕУ.

Стратешки приоритет Републике Србије јесте убрзавање процеса приступања Европској унији и, у том циљу, ће наставити са интензивним политичким и економским реформама друштва, усклађивањем са европским стандардима и испуњавањем других потребних услова на путу европских интеграција.

Република Србија ће наставити да унапређује сарадњу и успоставља квалитетније и садржајније односе са свим државама Западног Балкана. У складу са Дејтонским споразумом, и уз пуно поштовање територијалног интегритета и суверенитета Босне и Херцеговине, наставиће да развија посебне везе са Републиком Српском. Такође, наставиће се одржавање интензивних консултација, билатералних и мултилатералних, са Босном и Херцеговином.

Република Србија се залаже за регионалну сарадњу у областима заједничке обуке и ангажовања елемената система безбедности у мултинационалним операцијама, управљању кризама и управљању границама, супротстављању тероризму, организованом криминалу и корупцији, илегалној миграцији и трговини људима, заштити од елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа и заштити животне средине, природних ресурса и здравља грађана.

1.1.2 Безбедносни систем, ризици и претње

Структура и управљање системом националне безбедности

Систем националне безбедности Републике Србије у ширем смислу чине: Народна скупштина Републике Србије, председник Републике Србије, Савет за националну безбедност, Влада, судови и тужилаштва. У ужем смислу, систем националне безбедности чине: систем одбране, снаге Министарства унутрашњих послова, безбедносно-обавештајни систем и привремено формиран органи и координациона тела за поједине кризе.

Систем одбране представља јединствену, структурно уређену целину снага и субјеката одбране чији је основни циљ заштита интереса Републике Србије од оружаног угрожавања споља. Војска Србије је основни субјект система одбране.

Снаге Министарства унутрашњих послова су део система националне безбедности чији је циљ заштита националних интереса у домену унутрашње безбедности. Полиција је основна снага Министарства унутрашњих послова. Обавља послове заштите живота, личне и имовинске безбедности грађана, обезбеђења државне границе, борбе против тероризма и оружаног угрожавања изнутра и друге послове у складу са законом.

Безбедносно-обавештајни систем је функционално обједињен подсистем националне безбедности Републике Србије који чине Безбедносно-информативна агенција, Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција. Њихове надлежности, делокруг рада, овлашћења, задаци, међусобни односи и сарадња, као и демократска и цивилна контрола њиховог рада, регулишу се законом. Послове усклађивања рада служби безбедности обавља Биро за координацију.

Системом националне безбедности управљају државни органи као носиоци законодавне и извршне власти кроз процесе планирања, организовања, наређивања, координације и контроле, у складу са Уставом, законом и другим прописима.

Народна скупштина Републике Србије одлучује о рату и миру, доноси законе и друге опште акте у области националне безбедности и надзире рад Владе и других органа одговорних Народној скупштини. Народна скупштина, преко Одбора за одбрану и безбедност, остварује надзор и демократску и цивилну контролу над системом националне безбедности.

Председник Републике Србије председава Саветом за националну безбедност и командује Војском Србије, указује на одређена питања и проблеме из домена националне безбедности, покреће њихово решавање и доноси акте из своје надлежности, у складу са Уставом и законом.

Влада усмерава и усклађује рад органа државне управе у домену националне безбедности, предлаже и реализује политику националне безбедности, усмерава и усклађује функционисање и обезбеђује материјална и финансијска средства за потребе система националне безбедности, управља делатношћу државних органа, органа државне управе, установа и правних лица у области остваривања националне безбедности, и обезбеђује реализацију међународних уговора и споразума у области националне безбедности.

Министар спољних послова, министар одбране, министар унутрашњих послова и министар финансија подносе извештаје о стању безбедности из домена својих надлежности Народној скупштини и Влади. Остали министри и државни функционери, на захтев Владе, Народне скупштине Републике Србије или према потреби, подносе извештаје из домена својих надлежности. Директор Безбедносно-информативне агенције, директор Војнобезбедносне

агенције и директор Војнообавештајне агенције најмање једном годишње, у току редовног заседања Народне скупштине, подносе редовни извештај о раду службе Одбору за одбрану и безбедност, а по потреби и на захтев Одбора достављају ванредни извештај.

Савет за националну безбедност

Савет за националну безбедност утврђује основе политике националне безбедности и дефинише основне мере и активности на очувању и унапређењу националне безбедности и заштити виталних националних интереса Републике Србије.

Савет за националну безбедност разматра питања од значаја за националну безбедност и функционисање елемената система безбедности, њихову међусобну сарадњу и сарадњу са другим надлежним органима државне управе, као и сарадњу са органима и службама безбедности других држава и међународних организација. Састав Савета за националну безбедност, поред председника Републике Србије, чине највиши представници органа извршне власти и представници кључних елемената система националне безбедности. У раду Савета за националну безбедност, по потреби, учествују и руководиоци других државних органа и институција и лица која нису чланови Савета.

Савет за националну безбедност прати, координира рад елемената система националне безбедности, утврђује ниво успешности примене Стратегије националне безбедности и предлаже адекватне мере за њено иновирање, у складу са значајем промена чинилаца које је одређују. Стручне и техничке услове рада Савета за националну безбедност обезбеђује Канцеларија савета за националну безбедност.

Цивилна контрола система оружаних снага и безбедносних структура

У складу са Уставом Републике Србије, Војска Србије брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе. Начело демократске и цивилне контроле Војске Србије постављено је као уставни принцип према коме је Војска Србије под демократском и цивилном контролом коју врше: Народна скупштина, председник Републике Србије, извршна власт, Заштитник грађана и други државни органи у складу са својим надлежностима, грађани и јавност. Поред Устава, нормативни оквир демократске и цивилне контроле оружаних снага и безбедносних структура чине Закон о одбрани, Закон о Војсци Србије, Закон о полицији, Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије, Закон о безбедносно-информативној агенцији, Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији.

Демократска и цивилна контрола Војске Србије нарочито обухвата контролу употребе и развоја Војске Србије, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавања јавности о стању припрема Војске Србије, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности у складу са законом.

Актуелна организациона структура обезбеђује функционално обједињавање Министарства одбране и Генералштаба. Генералштаб Војске Србије је директно потчињен министру одбране који је цивил. Поред Генералштаба, и одређене организационе целине, као што су Инспекторат одбране, Војнобезбедносна агенција, Војнообавештајна агенција, Управа за односе са јавношћу, Управа за здравство и др, због својих надлежности и спровођења начела демократске и цивилне контроле, такође су директно потчињене министру одбране.

Спољашњу контролу рада полиције у складу са законом, врше Народна скупштина, Влада, надлежни правосудни органи, органи државне управе надлежни за одређене послове надзора и други законом овлашћени органи и тела. Под овлашћењима органа и тела подразумевају се овлашћења утврђена посебним законом која се односе на приступ одговарајућим информацијама, контакт са надлежним полицијским службеницима, право на добијање одговора на питања и друга законом утврђена права.

Пословником Народне скупштине утврђена је обавеза министара надлежних за послове одбране и унутрашњих послова да једном у три месеца информишу надлежни одбор Народне скупштине о раду својих министарстава.

Рад служби безбедности је под демократском и цивилном контролом Народне скупштине, председника Републике, Владе, Савета за националну безбедност, других државних органа и јавности, у складу са законом. Своју уставну надлежност надзора над радом служби безбедности, Народна скупштина врши непосредно и преко надлежног Одбора за одбрану и безбедност. Поступак контроле и надзора над радом служби безбедности уређен је и разрађен Законом о Народној скупштини и Пословником. Извештај о извршеном надзору над радом служби безбедности за претходну годину, са закључцима и евентуалним предлогом мера, надлежни одбор подноси Народној скупштини на разматрање.

Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије прописан је јавни надзор над радом служби безбедности. Службе безбедности обавештавају јавност о свом раду преко органа којима достављају извештаје, на начин којим се не угрожавају права грађана, национална безбедност и други интереси Републике Србије. Службе безбедности могу и непосредно обавештавати јавност о појединим безбедносним појавама и догађајима.

Контролу над радом сектора безбедности јавност остварује посебно кроз примену Закона о Заштитнику грађана, Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности.

Конвенционални ризици и претње по националну безбедност Републике Србије

Без обзира на позитивне резултате у јачању безбедносног положаја Републике Србије, и даље постоје значајни комплексни изазови, ризици и претње њеној безбедности:

- Сепаратистичке тежње појединих националистичких екстремистичких група представљају извор сталног безбедносног ризика и директну претњу територијалној целовитости Републике Србије. Противправно једнострано проглашење независности Косова, директна је претња територијалној целовитости Републике Србије и представља један од најозбиљнијих безбедносних изазова у региону;
- Безбедност Републике Србије може бити угрожена и оружаном побуном, као специфичним обликом оружаног сукоба мотивисаног неуставном и насилном тежњом за променом граница;
- У условима глобалног тероризма, Република Србија је потенцијална мета терористичког деловања, како непосредно тако и коришћењем њене територије за припрему и извођење терористичких акција у другим земљама. Са становишта безбедносних ризика и претњи са којима се суочава Република Србија, посебно је значајна веза тероризма са свим облицима организованог, транснационалног и прекограничног криминала;
- Пролиферација оружја за масовно уништење представља потенцијално најозбиљнију претњу глобалној и европској безбедности, а самим тим и реалну претњу безбедности Републике Србије;
- Национални и верски екстремизам, који има корене у сукобима на етничкој и верској основи у ближој и даљој прошлости, представља фактор ризика и значајну претњу безбедности;
- Организовани криминал - у облику недозвољене трговине наркотицима, трговине људима, економско-финансијских малверзација, пролиферације конвенционалног оружја, представља значајан безбедносни ризик, посебно онај који долази са простора тзв. Косова;

1.1.3 Процес интеграције у ЕУ

Усвајањем Националне стратегије за приступање ЕУ, 2005. године, приступање Републике Србије Европској унији дефинисано је као приоритетан и дугорочан стратешки циљ. Влада Републике Србије образовала је још 2002. године Савет за европске интеграције, као саветодавно тело Владе, са циљем да прати, разматра, оцењује и усмерава процес европске интеграције Србије, чији су задаци ближе дефинисани 2007. године. Као посебна

служба Владе Републике Србије за послове придруживања ЕУ, 2004. године основана је Канцеларија за придруживање ЕУ, која је 2007. године преименована у Канцеларију за европске интеграције. Такође, Влада Републике Србије је 2007. године донела одлуку о формирању нових тела у вези са процесом приступања ЕУ: Координационо тело за процес приступања ЕУ (разматра сва питања у вези са европским интеграцијама и координира рад органа државне управе), Стручна група Координационог тела (као главно тело за хоризонтално координисање процеса приступања) и Подгрупе стручне групе (радне групе за преговоре као кључни механизам за координисање различитих области правних тековина ЕУ).

На страни ЕУ, један од кључних докумената који потврђује европску перспективу земаља Западног Балкана, укључујући и Србију, представља "Солунска агенда за Западни Балкан", усвојена јуна 2003. године. Посебну улогу у развоју сарадње Републике Србије са ЕУ има "Европско партнерство за Републику Србију", као инструмент којим Комисија ЕУ дефинише кључне приоритете, политичке и економске критеријуме и основе сарадње у области ЕУ секторских политика, односно прати и оцењује напредак Републике Србије у процесу евро-интеграције.

Председник Републике Србије Борис Тадић је децембра 2009. године тадашњем председавајућем ЕУ - председнику Владе Краљевине Шведске, предао захтев за пријем Републике Србије у пуноправно чланство у ЕУ. Министри спољних послова држава чланица ЕУ у октобру 2010. године, консензусом су одлучили да овај захтев проследи Европској комисији и од ње затражили да изради мишљење о спремности Републике Србије за статус кандидата. На „Упитник“ Европске комисије, уручен у Београду новембра 2010. године, Република Србија је одговоре доставила већ крајем јануара 2011. године, а потом и одговоре на накнадна, додатна питања. Комисија ЕУ је најавила да ће у октобру 2011. године објавити мишљење о припремљености Републике Србије за стицање статуса кандидата. Република Србија се нада добијању статуса кандидата и почетку преговора о приступању, до краја 2011. године.

Ц И Љ Е В И:

- Добијање позитивног мишљења Комисије ЕУ о спремности Републике Србије за чланство у ЕУ, на основу достигнућа у процесу реформи;
- Наставак дипломатских иницијатива према чланицама ЕУ у циљу окончања процеса ратификације Споразума о стабилизацији и придруживању, до краја 2011. године;
- Добијање позитивног мишљења ЕУ о спремности за статус кандидата за чланство у ЕУ, као и датума почетка преговора о чланству, до краја 2011. године;
- Наставак унутрашњих активности и проширење мера у Републици Србији у циљу сузбијања и смањења притока тзв. „азиланата“ у ЕУ, укључујући побољшање сарадње са државама чланицама ЕУ и Европском комисијом.

1.1.4 Односи са НАТО

У склопу реafirмисања своје подршке политици међународне сарадње и колективне безбедности засноване на демократским вредностима, Република Србија је са НАТО успоставила дијалог и сарадњу, које, са мањим осцилацијама, иду узлазном линијом.

Резултати остварени након 2000. године, кроз прилагођени програм сарадње, активности заједничке групе за реформу одбране (Defence Reform Group), учешће у заједничким вежбама, НАТО подршку преквалификацији и интеграцији вишка војног особља уз коришћење Поверљачког фонда НАТО/ПЗМ, реализацију пројекта уништавања против-пешадијских мина, као и успостављање парламентарне сарадње, ојачали су опредељење и способности Републике Србије да пружи допринос регионалној стабилности и безбедности. То је резултирало аплицирањем и, потом, приступањем Републике Србије у НАТО програм Партнерство за мир (ПЗМ), са циљем успостављања ефективне и садржајне сарадње са НАТО.

Република Србија је позвана да приступи ПЗМ на Самиту НАТО у Риги, 2006. године. Непосредно затим, председник Републике Србије Борис Тадић је потписао Оквирни документ

који садржи основна начела Партнерства за мир, чиме су створени услови за пуноправно учешће Републике Србије у раду Евроатлантског партнерског савета, комитета и радних тела НАТО отворених за partnере, у складу са израженим интересом Републике Србије (у областима саобраћаја, науке, енергетике, управљања кризама, ванредних ситуација и др). Министар спољних послова Вук Јерemiћ је 2007. године уручио Презентациони документ програма Партнерство за мир, чиме је започет процес формализације статуса Републике Србије у овом програму. Овим документом Република Србија је, полазећи од сопствених интереса, предложила области сарадње са Алијансом, као и капацитете које ставља на располагање партнерима и савезницима.

Влада Републике Србије је 2009. године именовала амбасадора Републике Србије при НАТО, који је ступио на дужност у Бриселу у децембру исте године, чиме је, *de jure* почела да ради и Мисија Републике Србије при НАТО. Екипирање мисије – како у цивилном тако и у војном делу, највећим делом треба да буде завршено током 2011. године.

Од 2006. године у Београду функционише НАТО Војна канцеларија за везу (MLO - Military Liaison Office), чији је основни задатак да прати реализацију споразума Републике Србије са НАТО и да подстиче друге активности у оквиру сарадње.

У оквиру програма Партнерство за мир, тренутно је у току реализација трећег циклуса Индивидуалног програма партнерства (IPP) између Републике Србије и НАТО за период 2011-2012, одобреног од стране Политичко-партнерског комитета у фебруару 2011. године.

Сарадња Републике Србије и НАТО у оквиру програма партнерство за мир укључује и активности у оквиру Процеса планирања и прегледа (PARP), као механизма сарадње од посебног значаја за даљи процес развоја система одбране и унапређење сарадње на војном плану.

Имајући у виду користи од учешћа у програму партнерство за мир, а са циљем да даље унапреди сарадњу са НАТО, Влада Републике Србије је почетком 2011. године. Донела одлуку о покретању процедуре за израду првог Индивидуалног акционог плана партнерства (IPAP), као квалитативно вишег механизма сарадње у односу на активности у оквиру Индивидуалног плана партнерства, Групе за реформу одбране и Процеса планирања и прегледа, а који ће додатно унапредити и промовисати сарадњу и односе између Републике Србије и НАТО. У том смислу, формирана је међуресорска Радна група за израду Индивидуалног акционог плана партнерства са задатком да припреми Презентациони документ. Након усвајања Презентационог документа, Радна група ће наставити са радом на усаглашавању матрице активности са НАТО и партнерима, и на постављању основа за координацију међуресорске сарадње на спровођењу реформских процеса садржаних у документу Индивидуалног акционог плана партнерства након његовог усвајања.

Када је реч о сарадњи Републике Србије са мисијом КФОР на Косову и Метохији, важно је истаћи да се, упркос одређеним неслагањима по питању политичких аспеката ангажовања ове мисије, на оперативно-техничком плану сарадња Војске Србије и КФОР одвија веома успешно, без инцидената. Република Србија је изражавала своју забринутост поводом одлуке НАТО о фазном смањењу броја припадника ове мисије, као и одлуке о „дефиксацији“ српских манастира, јер присуство КФОР-а сматра основним гарантом опстанка неалбанског становништва и очувања културног наслеђа на Косову и Метохији.

Ц И Љ Е В И:

- Јачање сарадње у оквиру Партнерства за мир кроз веће учешће у изабраним активностима, у складу са циљевима дефинисаним у оквиру Групе за реформу одбране и Процеса планирања и прегледа, али имајући у виду и потребе других сектора;
- Добијање статуса Центра за обуку и образовање у оквиру Партнерства за мир за један од образовних центара Војске Србије, што ће квалитативно побољшати учешће Републике Србије у програму Партнерство за мир;

- Опредељеност за спровођење предложених и договорених реформи у процесу израде Индивидуалног акционог плана партнерства, уз подршку и помоћ од стране НАТО и билатералну помоћ савезника и партнера;
- Јачање капацитета Мисије Републике Србије при НАТО у смислу кадрове попуњености, ресурса, итд;
- Студијске посете НАТО, чланицама и партнерима;
- Спровођење кампање јавног информисања, наглашавајући користи од учешћа у програму Партнерства за мир и процеса реформи сектора одбране.

1.1.5 Регионална сарадња, односи са суседима

Регионална сарадња представља један од приоритета спољне политике Републике Србије и пружа могућност за њену међународну афирмацију и промоцију економских, културних, научних, туристичких и других потенцијала. Посебан значај се придаје сарадњи на јачању регионалне стабилности и унапређењу свестране добросуседске сарадње, те интеграцији региона у ЕУ.

Република Србија је чврсто опредељена за развој добросуседских односа и сарадње. У том смислу, са суседним земљама и шире, у региону, се одвијају контакти на највишем нивоу, и одржавају редовне консултације надлежних министарства по разним областима сарадње. Сва отворена питања се решавају дијалогом, уз уважавање заједничких интереса и приоритета.

За контекст регионалне сарадње значајно је питање учешћа представника привремених органа власти са Косова и Метохије. Република Србија подржава укључивање представника привремених власти Косова и Метохије у рад пројектно оријентисаних регионалних иницијатива. Република Србија остаје при ставу да је укључивање Косова и Метохије у регионалне иницијативе могуће искључиво уз поштовање Резолуције СБ УН 1244 и статута одговарајућих регионалних иницијатива..

Република Србија учествује у бројним регионалним иницијативама и процесима¹ и у низу специјализованих иницијатива и центара који су углавном иницирани под окриљем Пакта стабилности за ЈИЕ (ПС ЈИЕ).

Република Србија је потписница значајних мултилатералних споразума регионалног карактера: Споразум о слободној трговини СЕФТА 2006, Уговор о енергетској заједници, Споразум о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја. У границама својих могућности, дала је активан допринос и у изради Стратегије ЕУ за подунавље, као специфичне иницијативе за јачање регионалне сарадње.

У Београду је седиште Транспортне обсерваторије (SEETO), као и седиште регионалног центра за контролу малог и лаког наоружања (SEESAC).

Србија ће током 2011. и 2012. председавати Централно европском иницијативом – (ЦЕИ), Процесом сарадње у југоисточној Европи (ПрС ЈИЕ) и Јадранско–јонском иницијативом (ЈЈИ), Регионалном иницијативом за миграције, азил и избегла лица (MARRI), и Црноморском економском сарадњом (BSEC).

Ц И Љ Е В И:

- Очување и јачање регионалне стабилности уз унапређење укупне добросуседске сарадње и интеграција земаља региона у ЕУ;
- Посебан нагласак на наставак демократских процеса и промовисање европских вредности и, у том смислу, оживљавање реформског духа у циљу јачања одговорности, транспарентности и способности на свим нивоима;

¹ Процес сарадње у југоисточној Европи (ПрС ЈИЕ), Регионални савет за сарадњу (РСС), Централноевропска иницијатива (ЦЕИ), Иницијатива за сарадњу у ЈИЕ (SECI), Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MARRI), Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC), Јадранско–јонска иницијатива (ЈЈИ), Процес сарадње на Дунаву, Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR), Дунавска комисија, Међународна комисија за слив реке Саве.

- Борба против организованог криминала који представља сталну опасност за стабилност земаља у региону и отворену претњу њиховом даљем напретку кроз развијање блиске сарадње и пуне координације активности полицијских и правосудних институција свих држава у региону;
- Подстицање инфраструктурних пројеката, као што су Коридор 7 и 10, као неопходног предуслова за бољу повезаност држава у региону и боље повезивање са суседним регионима, посебно земљама ЕУ, Блиског истока, Кавказа и др.;
- Јачање регионалне сарадње у областима заштите животне средине и развој инфраструктуре за спречавање природних катастрофа;
- Током једногодишњег председавања Централно европском иницијативом - залагање за интензивирање политичке и сарадње у областима економије, пољопривреде, права мањина, културе. Посебна пажња биће посвећена развоју односа са ЕУ и унапређењу сарадње са другим регионалним иницијативама. Поред постојећих форми политичког дијалога, јачање економске сарадње остаје једна од централних области ове иницијативе.
- Током председавања Јадранско-јонском иницијативом - рад на изради Стратегије ЕУ за јадранско-јонски макрорегион, по моделу стратегија за Балтик и Подунавље. Ангажовање на даљем јачању сарадње Јадранско-јонске иницијативе са другим регионалним и међународним организацијама и иницијативама, посебно са Комитетом региона ЕУ. Јачање парламентарне сарадње земаља чланица.
- У оквиру председавања Процесом сарадње у југоисточној Европи - борба против организованог криминала, ангажовање на реализацији што већег броја инфраструктурних пројеката у региону.

1.1.6 Сарадња у оквиру система међународних организација – ОУН, ОЕБС и СЕ

Уједињене нације

Република Србија је чланица Уједињених нација од новембра 2000. године, као једна од земаља наследница бивше СФР Југославије, земље оснивача УН. Република Србија је чланица бројних специјализованих агенција УН и других важних међународних организација. Активно учествује у раду главних органа и бројних других тела УН, са циљем остваривања националних спољнополитичких приоритета и политичких и безбедносних интереса.

Ц И Л Ј Е В И:

- Континуирано разматрање питања Косова и Метохије у Савету безбедности УН, на основу Резолуције СБ УН 1244 (1999). У Републици Србији, на основу Резолуције СБ УН 1244 (1999), на делу њене територије - Косова и Метохије, распоређени су УНМИК, ЕУЛЕКС и КФОР, као облици међународног цивилног, односно војног присуства под окриљем УН. Овом Резолуцијом дефинисана је привремена управа УН у циљу стварања услова за изналагање политичког решења за статус ове Покрајине у оквиру Републике Србије;
- Испуњавање обавеза и завршетак сарадње са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију;
- Решавање питања избеглица и њихове репатријације, посматрано кроз шири корпус људских права, у сарадњи са Саветом за људска права и специјализованим агенцијама УН - UNHCR и UNEP;
- Обезбеђивање подршке држава чланица кандидатури Србије за чланство у ECOSOC и другим телима УН система;
- Наставак конкретног доприноса очувању мира и безбедности у свету кроз значајан елемент сарадње са УН ангажовањем припадника Војске Србије и МУП у бројним мировним мисијама под окриљем УН - Либериа (UNMIL), Обала Слоноваче

(UNOCI), ДР Конго (MONUSCO), Хаити (MINUSTAH), Р.Кипар (UNFICYP), Либан (UNIFIL);

- Наставак сарадње са специјализованим агенцијама, другим међународним организацијама и програмима, од којих следеће имају своје канцеларије у Србији: UNDP, UNICEF, UNHCR, UNFPA, FAO, ILO, ICTY, IOM, UNOB, WHO, UNODC, UNHCHR, UNOPS, UNIFEM, HABITAT, WB, IMF, IFC.

Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС)

Република Србија је чланица ОЕБС од новембра 2000. године, као једна од земаља наследница бивше СФР Југославије, оснивача ОЕБС (КЕБС). Потписивањем основних докумената ОЕБС на састанку Министарског савета ОЕБС, новембра 2000. године у Бечу, прихватила је све норме, стандарде и обавезе које из тих докумената произилазе. Активно учествује у активностима ОЕБС у све три димензије – војно-политичкој, економско-еколошкој и људској, као и у раду Парламентарне скупштине ОЕБС.

У оквиру војно-политичке димензије, Република Србија испуњава све преузете обавезе по основу Бечког документа о изградњи мера безбедности и поверења и Документа о малом и лако наоружању. Активно учествује у преговорима о изменама Бечког документа, као и на другим тематским скуповима. Редовно испуњава своје обавезе из домена подрегионалне контроле наоружања и сарађује са другим државама, у складу са обавезама које проистичу из чл. IV Дејтонског споразума.

У области економско-еколошке димензије посебну пажњу посвећује питањима одрживе енергије и енергетске безбедности.

У оквиру људске димензије подржава све активности ОЕБС, посебно кроз учешће у праћењу изборних процеса упућивањем посматрача у оквиру мисија ОЕБС/ОДИХР.

Република Србија је посвећена сарадњи са ОЕБС-ом када је реч о процесу реформи и постизања високих демократских стандарда, помирења и решавања других питања кроз партнерски однос и успешну сарадњу, у првом реду са Мисијом ОЕБС у Србији и Мисијом ОЕБС на Косову (ОМИК), али и са другим мисијама у региону. Мисија ОЕБС на Косову на статусно неутралан начин и кроз сарадњу са другим међународним организацијама и институцијама доприноси развоју мултиетничког демократског друштва. ОМИК тренутно на терену спроводи 160 пројеката, у складу са мандатом који предвиђа: изградњу институција, демократије, промоцију и поштовање људских права и владавину права.

Посебну димензију сарадње са ОЕБС-ом чини регионални приступ, за који Република Србија сматра да представља најбољи начин за решавање проблема попут комплекса избегличких питања, али и сарадње у областима сузбијања тероризма, организованог криминала и трговине људима.

Ц И Љ Е В И:

- Јачање сигурности и безбедности у региону ОЕБС кроз учешће у процесима и активностима у оквирима све три димензије ове организације;
- Достижање високих стандарда демократије, владавине права и поштовања људских права и медијских слобода, као и успешне реформе у свим областима и усвајање европских стандарда кроз имплементацију норми, принципа и стандарда који произлазе из основних докумената ОЕБС-а;
- Допринос јачању регионалне безбедности кроз испуњавање обавеза на основу регионалних и субрегионалних безбедносних аранжмана и сарадња на супротстављању регионалним претњама и изазовима, као што су тероризам, организовани криминал и трговина људима;
- Решавање субрегионалних питања, посебно у погледу статуса избеглица, интерно расељених лица и процеса помирења, кроз партнерство и сарадњу са државама и ОЕБС мисијама у региону;

- Одржавање статуса неутралности Мисије ОЕБС-а на Косову и испуњење њеног мандата који предвиђа изградњу институција, демократије, унапређење и поштовање људских права и владавине права кроз сарадњу са другим међународним организацијама и институцијама.

Савет Европе

Од пријема у Савет Европе, априла 2003.године, Република Србија је активно укључена у рад ове организације, тако да се бројни реформски процеси одвијају у сарадњи и уз помоћ СЕ, пре свега у домену правног и институционалног уређења државе, спровођењу реформи у правосуђу и у другим областима. Чланство у СЕ је од значаја за процес интеграције Републике Србије у ЕУ, будући да постоји значајна подударност стандарда ових двеју организација.

Приликом пријема у Савет Европе, Република Србија је прихватила низ обавеза које се односе на усклађивање унутрашњег правног поретка са стандардима у одређеним областима.² У циљу праћења испуњења тих обавеза, уведен је мониторинг од стране Комитета министара и Парламентарне скупштине СЕ.

За Републику Србију је једино прихватљиво статусно неутрално ангажовање Савета Европе на Косову и Метохији, у складу са Резолуцијом СБ УН 1244, што је до сада поштовано од стране СЕ.

Од пријема Републике Србије у готово у потпуности испуњене су преузете обавезе - држава уговорница је у 75 Конвенција и Протокола СЕ, а очекује се ратификовање преосталих осам конвенција које је Република Србија потписала. Усвојени су бројни закони и спроведене или инициране свеобухватне правне и политичке реформе - реформа правосуђа, забрана дискриминације, положај националних мањина, НВО и др.

Програми СЕ у Републици Србији се у највећој мери реализују у сарадњи са ЕУ, а тичу се: реформе правосуђа и унутрашњих послова, реформе затворских установа, грађанског образовања, законодавства у домену медија, слободе изражавања и информисања, примене стандарда СЕ у домену људских права, јачања капацитета МУП у борби против организованог криминала, пројекта против корупције (резултирао израдом Националне стратегије за сузбијање корупције), унапређења једнакости, толеранције и мира – једнака права и третман за Роме у ЈИЕ, подршке органима локалне самоуправе, подршке парламентарним институцијама, унапређење реформи високог образовања, подршка Уставном суду Р.Србије, унапређења извршења пресуда домаћих и европских судова, пројекат потраге и заплена имовине стечене вршењем кривичних дела, спречавање прања новца и финансирања тероризма, културно наслеђе у региону ЈИЕ.

Ц И Љ Е В И:

- Унапређење стандарда у домену заштите људских и мањинских права и основних слобода, демократије и владавине права, у складу са базичним циљевима Организације, између осталог и у циљу интеграције у ЕУ;
- Окончање мониторинг процедуре Комитета министара и Парламентарне скупштине Савета Европе над испуњењем обавеза преузетих приликом пријема у Организацију;
- Наставак статусно неутралног ангажовања Савета Европе на Косову и Метохији у циљу унапређења стандарда у свим областима, посебно у домену заштите људских и мањинских права и заштите културног наслеђа;

² Потписивање и ратификовање конвенција СЕ из домена заштите људских права и основних слобода, спречавања тортуре, заштите права припадника националних мањина, употребе регионалних и мањинских језика, локалне самоуправе, спречавања криминала корупције, измена законодавства у доменима реформе правосуђа, положаја националних мањина, јавног информисања, положаја удружења и НВО, кажњавања ратних злочина и спречавања тортуре.

- Пуна примена стандарда Савета Европе у домену заштите људских и мањинских права, демократије и владавине права, у другим чланицама СЕ, посебно у суседним земљама.

1.1.7 Борба против тероризма и пролиферације оружја за масовно уништавање, контрола режима извоза оружја и производа двоструке намене

Република Србија је потписник великог броја међународних споразума и конвенција о наоружању, контроли наоружања и јачању безбедносних мера који су део позитивног законодавства и заокружују целину система ефикасне и транспарентне извозне контроле.

Република Србија доследно спроводи све обавезе у области непролиферације оружја за масовно уништење, испуњава све обавезе према Међународној агенцији за атомску енергију (ИАЕА), Организацији за забрану употребе хемијског оружја (ОПСВ) и Јединици за подршку примени Конвенције о забрани бактериолошког (биолошког) и токсичног оружја (ВВС).

Република Србија је ратификовала бројне конвенције и прихватила одређене међународне документе из ове области.

Стриктно поштујући међународне обавезе и доследно спроводећи политику непролиферације, Република Србија не производи и не поседује оружје за масовно уништавање, у било ком облику. Такође, јасно је изразила опредељење да се са њене територије уклоне сви материјали који би могли да послуже за израду оваквог оружја. У том смислу, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију (ИАЕА), САД и ЕУ, покренут је Програм нуклеарне декомисије (VIND), чије су две најважније фазе реализоване 2002. и 2010. године (трансфер у земљу порекла – Руску Федерацију – обогаћеног уранијума и истрошеног уранијума из Института у Винчи).

У Републици Србији је од 2005. године на снази Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, који представља основ за свеобухватну контролу извоза и увоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене и односних технологија, прописује обавезу регистрације привредних субјеката за обављање ових послова и процедуру издавања дозвола, дефинише задатке и улогу надлежних органа у вези са прописаном административном процедуром, изричито забрањује спољну трговину, транспорт, транзит и поседовање нуклеарног, хемијског или биолошког оружја и система за њихово лансирање и предвиђа санкције за његово кршење. Са становишта непролиферације, важно је истаћи да овај закон садржи „свеобухватну клаузулу“ која се примењује на робу која се може употребити у вези са хемијским, биолошким или нуклеарним наоружањем или другим нуклеарним направама и њиховом доставом.

Република Србија ће настојати да приступи међународним контролним режимима за извоз наоружања и робе двоструке намене (Васенарски аранжман, Аустралијска група, Група нуклеарних снабдевача, и Режим контроле ракетне технологије). Поднет је захтев за чланство у Васенарском аранжману, која је у процедури. Република Србија је у фази припрема за подношење захтева за регулисање чланства у Групи нуклеарних снабдевача, а такође је, априла 2009. године, поднет захтев за чланство у Конференцији о разоружању.

Република Србија прихвата и поштује начела из Кодекса понашања ЕУ при извозу наоружања, уграђена у Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, и коме се придружила Изјавом од децембра 2008. године. У току је процедура за приступање „заједничкој позицији“ ЕУ у вези са контролом извоза наоружања.

Влада Републике Србије је усвојила нову Националну контролну листу наоружања и војне опреме и нову Националну контролну листу робе двоструке намене. Ове листе усклађене су са листама ЕУ за 2010. годину.

Република Србија је дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, потврђујући тиме, на конкретан начин, значај који придаје регионалној, односно подрегионалној сарадњи у тако значајној и осетљивој области. Овај Споразум је потписан у Фиренци, јуна 1996. године, у складу са чл. IV Анекса 1-Б Дејтонско-Париског оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Ц И Љ Е В И:

- Извршавање преузетих међународних обавеза;
- Константно усаглашавање прописа са изменама и допунама прописа ЕУ;
- Стално ажурирање националних контролних листа и њихово усклађивање са листама ЕУ;
- Стицање чланства у међународним контролним режимима;
- Јачање регионалне сарадње у области контроле извоза;
- Учешће у пројектима ЕУ;
- Едуковање представника привреде и владиног сектора о извозној контроли;
- Унапређење способности царинских органа у циљу спречавања кријумчарења контролисане робе.

1.2. Унутрашња политика и економске реформе

1.2.1 Законодавни систем, демократизација и владавина права

Република Србија, посвећена успостављању демократских стандарда у области правосуђа у циљу владавине права и правне сигурности, преузела је бројне законодавне активности у правцу реформе правосуђа, базиране на четири кључна принципа: независност, транспарентност, одговорност и ефикасност. У последње три године усвојено је више од тридесет закона, што представља предуслов за даљи процес европских интеграција, реформу правосуђа и борбу против организованог криминала и корупције.

Реформа правосуђа

Стратегија реформе правосуђа

Народна скупштина Републике Србије усвојила је маја 2006. године Националну стратегију реформе правосуђа, док је Влада Републике Србије усвојила Акциони план за њено спровођење у јулу 2006. године. Стратегија има основни циљ да се, успостављањем владавине права и правне сигурности, кроз реформу судских органа и правосуђа у целини, очува и ојача поверење грађана у правосудни систем Републике Србије. Одређен је период од 6 година (2006–2011) за спровођење реформских циљева и успостављање правосудног система који ће одговорити потребама нових друштвених вредности.

Организација правосудних институција

Сетом правосудних закона уређује се правосудна мрежа на потпуно нови начин, са новим институцијама које гарантују независност и бројним механизмима који ће омогућити боље функционисање система. Успостављање нових правосудних институција (Врховни Касациони суд, Апелациони судови, Управни суд) има за циљ унапређење ефикасности и растерећење постојеће мреже судова, као и успостављање Високог савета судства и Државног већа тужилаца. Оснивање Административних канцеларија које подржавају рад Високог савета судства и Државног већа тужилаца је од великог значаја за њихов адекватан и успешан рад. Новим законима предвиђено је успостављање независног правосудног буџета, а у складу са експертизом Венецијанске комисије израђени су јасни и мерљиви критеријуми за избор, напредовање, дисциплински поступак и разрешење судија и тужилаца, којима се руководи Високи савет судства и Државно веће тужилаца приликом вредновања рада судија и тужилаца.

Стручно усавршавање

Закон о Правосудној академији представља значајно правно и институционално решење које омогућава правичан, деполитизован, транспарентан и мериторно заснован процес одабира будућих судија и тужилаца. Законом је образована Правосудна академија и уређен њен статус, активности, управљачка тела и финансирање, као и иницијална и континуирана обука судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, обука судијских и тужилачких сарадника и приправника, као и обука запослених у суду и тужилаштву.

Реформа система извршења кривичних санкција

Стратегија реформе система извршења кривичних санкција је донета 2005. године. Њен основни задатак је хумано извршење санкција у циљу заштите грађана и смањења стопе поврата, као и промовисање алтернативних облика кажњавања. У периоду од 2005. године до данас, приоритети су били усклађивање законодавног оквира са међународним стандардима, стварање организационих претпоставки за извршење алтернативних санкција, обуку и стручно усавршавање запослених, изградњу посебног објекта за извршење казне затвора за кривична дела са елементом организованог криминала, нови приступ третману осуђених и индивидуализацији програма поступања, остваривање и заштита права осуђених лица, посебни програми за малолетне починиоце кривичних дела, побољшање здравствене заштите и услова у затворима. Ради усклађивања са европским правним стандардима из области извршења кривичних санкција, а пре свега са Европским затворским правилима, усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција. Приликом израде нових законских решења водило се рачуна о судској пракси Европског суда за људска права и стандардима које је усвојио у својим општим извештајима Комитет за спречавање мучења и нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања.

Влада Републике Србије усвојила је 22 јула 2010. године Стратегију за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. године

Основни циљ Стратегије за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. године је осмишљавање и примена мера и активности за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

Остварење овог основног циља ни на који начин не сме да доведе у питање заштиту основних слобода и људских права, других основних друштвених вредности и општу сврху прописивања, изрицања и извршења кривичних санкција.

Борба против организованог криминала и корупције

Борба против организованог криминала

Усвајањем Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела октобра 2008. године створени су законски услови за формирање Дирекције за управљање одузетом имовином, као органа у саставу Министарства правде који ће заједно са јавним тужилаштвом, судовима, Јединицом за финансијске истраге Министарства унутрашњих послова радити на пословима откривања, одузимања и управљања имовином проистеклом из кривичног дела.

У оквиру пакета кривичних закона Народна скупштина Републике Србије усвојила је, на седници одржаној 31. августа 2009. године Закон о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала. Најважније новине Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала су проширење надлежности специјализованих државних органа за борбу против организованог криминала за нова кривична дела, и то: кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела корупције када су у питању највиши државни функционери, кривична дела

међународног тероризма и финансирања тероризма и кривично дело прања новца, ако тај новац потиче из организованог криминала, корупције и финансирања тероризма. У складу са Законом о јавном тужилаштву предвиђено је да надлежности Посебног одељења Окружног јавног тужилаштва у Београду (специјално тужилаштво) преузме Тужилаштво за организовани криминал. Законом су прописани и посебни услови које морају да испуњавају судије у Вишем и Апелационом суду које су распоређене у посебна одељења ових судова за поступање у предметима за кривична дела предвиђена овим законом.

У циљу појачане заштите друштва од организованог криминала, Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала на целовит начин регулише извршење казне затвора осуђених организатора и чланова криминалне групе, као и формирање и организацију посебног одељења постојећих завода у којима та лица издржавају казну затвора. Закон спречава сваку могућност да осуђени посредно - преко других лица која су остала на слободи, настави да организује или усмерава криминалне активности исте, или других криминалних група.

Усвајање Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, као и ратификација неколико конвенција Савета Европе. године у Народној скупштини Републике Србије, марта 2009. године, од посебне су важности за даље јачање законског оквира везаног за борбу против организованог криминала.

Борба против корупције

Пакет антикорупцијских закона, усвојен октобра 2008. године обухвата: Закон о Агенцији за борбу против корупције, Закон о изменама и допунама Закона о финансирању политичких странака, Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, Закон о одговорности правних лица за кривична дела.

Законом о изменама и допунама Закона о Агенцији за борбу против корупције измењене су, односно прецизиране, поједине одредбе у циљу правилније и ефикасније примене закона. Ово се посебно односи на поступак за престанак функције у случају када функционер обавља две функције. Поред тога, допуњене су одредбе које се односе на обављање другог посла или делатности за време вршења јавне функције, забрану оснивања привредног друштва за време вршења функције, пренос управљачких права за време вршења јавне функције и заснивање радног односа или пословне сарадње по престанку јавне функције. На овај начин повећана је ефикасност рада Агенције за борбу против корупције и допуњене су одредбе које су у пракси стварале нејасноће и различита тумачења стручне јавности. Изменама и допунама закона избегнута је политичка нестабилност која би довела до превремених избора у више од 30 локалних самоуправа, а да није нарушен сам концепт закона.

Међународне активности у области правосуђа

С обзиром да је Република Србија потписала и ратификовала велики број конвенција, било је неопходно извршити одређене измене и допуне Кривичног законика, како у погледу увођења нових кривичних дела (неуплаћивање пореза по одбитку, превара у осигурању, изградња без одобрења, насилничко понашање на спортској приредби, ометање правде, ненаменско коришћење буџетских средстава, угрожавање лица под међународном заштитом), тако и у погледу измене инкриминација постојећих кривичних дела. Законом се поштравају казне за око трећину кривичних дела, што је веома важно са становишта превенције и сузбијања свих видова организованог криминала и корупције.

Као последица усклађивања са Уставом Републике Србије, Кривичним закоником и ратификованим међународним конвенцијама и уговорима који се односе на кривични поступак, донет је Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку. Усклађивање овог закона са Уставом огледа се у одредбама које се односе на притвор. Од осталих најважнијих новина истиче се увођење одредаба које се односе на саслушање и заштиту посебно осетљивих сведока, увођење института споразума о признању кривице,

скраћени поступак, као и одређене измене које се односе на убразање суђења, прекид и одлагање главног претреса, позивање лица, процесну дисциплину и правне лекове. Глава која се односи на поступак за кривична дела организованог криминала је потпуно измењена, а најважније новине односе се на дефинисање организованог криминала, специјалне истражне технике, као и прецизирање института сведока-сарадника и прикривеног иследника.

Заштита личних података

У области заштите личних података остварен је значајан напредак усвајањем прописа који су у складу са међународним и европским стандардима, а којима се на детаљан начин регулишу сва питања везана за ову област. Закон о заштити података о личности и Закон о потврђивању Додатног протокола уз Конвенцију о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података усвојени су октобра 2008. године. Законом о заштити података о личности се утврђује Повереник за информације од јавног значаја као аутономан и независан државни орган који надгледа спровођење Закона.

Усвајањем Закона о тајности података употпуњен је пакет закона о заштити података, уређени су јединствени систем утврђивања и заштите тајних података од значаја за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и иностране послове Републике Србије, заштиту свих иностраних тајних података, приступ тајним подацима и престанак њихове поверљивости, надлежност тела и даље спровођење овог Закона, као и одговорности за неиспуњавање обавеза предвиђених овим Законом и друга релевантна питања.

Надзор над спровођењем Закона о тајности података и прописа донетих на основу закона врши Министарство правде. Министар правде подноси одбору Народне скупштине надлежном за надзор и контролу у области одбране и безбедности годишњи извештај о активностима у спровођењу и контроли примене овог закона.

Канцеларија Савета за националну безбедност даном ступања на снагу Закона о тајности података наставила је са радом под називом Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, са одређеним надлежностима у спровођењу и контроли примене овог закона и надзору над спровођењем закона.

Ц И Л Ј Е В И:

- Наставак реформе правосуђа кроз Имплементацију националне стратегије у периоду 2006-2011;
- Спровођење реорганизације правосудних институција и јачање институционалних капацитета;
- Повећање ефикасности рада судова и смањење броја заосталих предмета;
- Даља реформа кривичног законодавства и усвајање новог Закона о кривичном поступку (ЗКП) који ће поверити истрагу тужиоцима;
- Хармонизација Кривичног законика са ЕУ законодавством, препорукама GRECO и MONEYWALL;
- Усвајање новог Закона о парничном поступку (ЗПП) и Закона о бесплатној правној помоћи;
- Имплементација Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције;
- Оспособљавање институција за борбу против организованог криминала кроз спровођење одговарајућих закона;
- Повећање ефикасности у процесу откривања, истраге и гоњења у случајевима организованог криминала;
- Јачање поверење грађана у правосудни систем Републике Србије.

1.2.2 Социјалне и економске реформе и правци даљег развоја: приоритети у економској и социјалној политици

Економске реформе и правци даљег развоја - приоритети у економској политици

Привреда Републике Србије бележи стабилан и континуиран раст од 2000. године. У периоду 2005-2008. остварена је просечна годишња стопа раста од 4,5%. У истом периоду, дошло је и до успешне контроле стопе инфлације. Светска економска криза је негативно утицала на привредна кретања и у Републици Србији, тако да је 2009. годину обележила рецесија, да би током 2010. дошло до стабилизације и благог привредног раста.

Аранжман између Републике Србије и ММФ у вредности од 3 милијарде евра имао је кључну улогу за макро-економску стабилизацију земље. Тиме је очувана стабилност националне валуте и девизних резерви, док је консолидовани фискални дефицит повећан са 4,5% БНП-а у 2009. години, на 4,7% БНП-а у 2010. години. Истовремено, овај аранжман је омогућио очување реформских резултата из претходног периода, остварених на плану унапређења укупног пословног амбијента. У периоду 2005-2008. година, директна страна улагања су забележила просечно учешће од 8.1% БНП. Иако је њихов прилив у највећој мери био везан за приватизацију државних фирми, Република Србија се позиционирала као један од лидера у региону и када је реч о “green-field” инвестицијама. Значајан напредак је остварен и по питању развоја људских ресурса, односно обуке радне снаге, где посебно треба издвојити Стратегију за образовање одраслих, из 2006. године. Нажалост, светска економска криза је у великој мери анулирала резултате које је Република Србија у претходном периоду остварила по питању запошљавања. У склопу активности на интеграцији Републике Србије у европску, односно глобалну привреду, остварен је значајан напредак у преговорима о чланству у Светској трговинској организацији, а у великој мери је либерализовано тржиште роба и услуга, посебно финансијских.

Ц И Љ Е В И:

- Очување макро-економске стабилности;
- Сузбијање сиве економије и корупције;
- Довршење процеса реструктурирања државних фирми и промене власничке структуре, односно окончање процеса приватизације;
- Даља реформа пореског система, односно додатно јачање атрактивности пословног амбијента, посебно за стране инвеститоре;
- Доношење реформских пакета усмерених на јачање конкурентности српске привреде, што би за резултат требало да има повећање извоза, односно смањење трговинског дефицита.

Социјалне реформе и правци даљег развоја - приоритети у социјалној политици

Стратегијом за смањење сиромаштва у Србији, усвојеном 2003. године, дефинисан је основ за креирање мера које би требало да допринесу смањењу апсолутног сиромаштва. Поред мера намењених подстицању динамичног привредног раста и развоја, као и спречавања новог сиромаштва, Стратегија је покренула примену постојећих и дефинисање нових мера усмерених на најсиромашније и социјално рањиве групе (деца, старије особе, особе са инвалидитетом, избеглице и интерно расељена лица, Роми, рурално сиромашно становништво и необразовани). Циљ утврђених активности је био да се преполови број сиромашних становника, којих је 2003. године било око 800 хиљада. Наведено је и остварено током 2007. и 2008. године, али је економска криза 2008. године довела до поновног пораста броја сиромашних током 2009. године.

Стратегија развоја социјалне заштите, усвојена 2005. године, као основни циљ реформе система социјалне заштите дефинише: развијање интегралне социјалне заштите у којој социјални актери на најефикаснији начин користе постојеће и развијају нове ресурсе

путем доступних, квалитетних и разноврсних услуга, ради очувања и побољшања квалитета живота рањивих и маргинализованих појединаца и група, оспособљавања за продуктиван живот у заједници и предупређења зависности од социјалних служби. Један од посебних циљева Стратегије јесте унапређење заштите најсиромашнијих грађана.

Сходно усвојеним стратешким циљевима, Закон о социјалној заштити, усвојен у априлу 2011. године, обезбеђује механизме за проширење помоћи сиромашнима кроз веће износе трансфера и мрежу социјалне заштите која укључује најугроженије групе грађана који су до сада имали тешкоћа да користе социјалну заштиту. Закон имплементира стратешке циљеве који се односе на реформу социјалних услуга, уређује права, врсте услуга, установе и пружаоце услуга, корисничке групе, механизме за контролу квалитета, надлежности у оснивању и финансирању. Закон подстиче развој разноврсних и увођење нових социјалних услуга у заједници у укључивање у сферу пружања услуга што више различитих актера.

Реформа социјалних услуга има за циљ да обезбеди деинституционализацију, развој нових услуга и алтернативних форми социјалне заштите у заједници и укључивање различитих актера у сферу пружања услуга.

Влада Републике Србије је, децембра 2006. године, усвојила Стратегију унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији која представља средњерочни план активности свих друштвених актера, оснажујући темељ грађанског друштва коме Република Србија тежи. Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом промовише социјални принцип инвалидности и ставља акценат на отклањање баријера са којима се ове особе сусрећу у свакодневном животу. Њен основни циљ јесте да подржи стварање услова за једнак положај особа са инвалидитетом.

Априла 2006. године, усвојен је Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Будући да су се у пракси ове особе често суочавале са директном или индиректном дискриминацијом, предрасудама или маргинализацијом, било је неопходно усвајање закона који ће изричито забранити дискриминацију ових особа, предвидети механизме правне заштите, санкције за оне који врше дискриминацију и мере за промовисање равноправности особа са инвалидитетом у републици Србији.

У циљу стварања услова за равноправно учешће особа са инвалидитетом на отвореном тржишту рада, 2009. године је усвојен Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом чиме су створени услови за њихову пуну социјалну интеграцију.

ЦИЉЕВИ:

- Смањење сиромаштва и социјалне искључености угрожених група кроз даљи развој услуга социјалне заштите;
- Социјална интеграција угрожених друштвених група;
- Подршка социјалном укључивању угрожених друштвених група путем развоја разноврснијих социјалних услуга на локалном нивоу;
- Подршка за прелазак са социјалне помоћи на издржавање путем запослења кроз активно укључивање угрожених група;
- Развој регулаторних механизма социјалне помоћи како би се омогућила даља децентрализација пружања социјалне помоћи.

Приоритети и реформе у области заштите људских и мањинских права

Уставом Републике Србије створен је основ за заштиту и унапређење људских и мањинских права и слобода, чиме су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори постала саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују.

Људска права

Република Србија је чланица осам основних међународних уговора у области заштите људских права³ и потписник је Међународне конвенције о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица. Република Србија је ратификовала преко тридесет конвенција Савета Европе

Уставом Републике Србије загарантована су људска права и утврђено да су пред законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације. Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу (а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, итд.). Према Уставу Републике Србије дискриминацијом се не сматрају посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима.

Уставом Републике Србије изричито је регулисана равноправност жена и мушкараца и зајемчено разијање политике једнаких могућности, могућност увођења посебних мера ради постизања пуне равноправности, забрана сексуалног искоришћавања, равноправност у браку и породици и слобода одлучивања о рађању, као и посебна заштита мајке. Акционим планом за спровођење „Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности 2010-2015“ предвиђене су посебне мере у циљу побољшања економског положаја жена, између осталог: подстицање женског предузетништва и samozапосљавања и јачање капацитета свих актера у привреди и друштву за отклањање родне дискриминације и боље коришћење женских ресурса.

Институције Републике Србије које се баве заштитом и унапређењем људских и мањинских права су: Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, у оквиру кога постоји Управа за људска и мањинска права, и Министарство рада и социјалне политике у оквиру кога постоји Управа за родну равноправност на републичком нивоу, Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице, Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова и Канцеларија за инклузију Рома на покрајинском нивоу.

Независна државна тела за заштиту људских и мањинских права су: Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту личних података и Повереник за заштиту равноправности на републичком нивоу, Покрајински омбудсман, на покрајинском нивоу и заштитник грађана на локалном нивоу.

Права мањина

Правни систем Републике Србије садржи читав низ норми које изричито забрањују, односно спречавају било какве мере и активности које нису засноване на слободној вољи, а имају за циљ асимилацију мањина. Уставом Републике Србије забрањена је насилна асимилација припадника националне мањине и предузимање мера које би проузроковале вештачко мењање националног састава становништва на подручјима где припадници националних мањина живе традиционално и у значајном броју. Припадници националних мањина могу изабрати националне савете ради остварења права на самоуправу у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма, припадници националних мањина могу изабрати своје националне савете

Закон о националним саветима националних мањина је донет 2009. године и њиме је свеобухватно регулисан статус националних савета и обезбеђен потпуни законодавни оквир

³ Међународни пакт о грађанским и политичким правима и оба опциона протокола; Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима; Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака и опциони протокол; Међународна конвенције о укидању свих облика расне дискриминације; Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена и опциони протокол; Конвенција о правима детета и два опциона протокола, Конвенција о правима особа са инвалидитетом и опциони протокол; и Међународна конвенција о заштити свих лица од присилних нестанака.

за унапређење и заштиту права националних мањина. Уређен је начин избора националних савета, надлежности у области образовања, културе, информисања и службене употребе језика и писма, однос са државним органима, органима аутономних покрајина и са јединицама локалне самоуправе, финансирање делатности националних савета и друга важна питања везана за остваривање мањинске самоуправе.

Избори за националне савете националних мањина су одржани у јуну 2010. Бирало се 19 националних савета, од тога је 16 националних савета бирано на непосредним изборима⁴, док су три националне мањине - словеначка, хрватска и македонска, изабрале свој национални савет на електорским скупштинама.

Посебан међународноправни оквир права припадника националних мањина у Републици Србији чине билатерални споразуми о заштити националних мањина који су закључени са Мађарском, Хрватском, Македонијом и Румунијом. Споразуми гарантују висок ниво заштите мањинских права и предвиђају формирање билатералних комисија у чији састав су укључени представници националних мањина.

Влада Републике Србије је априла 2009. године, у оквиру „Декаде инклузије Рома 2005 - 2015”, усвојила Стратегију за унапређивање положаја Рома. Акциони план за њено спровођење усвојен је јула 2009. године и основан је Савет за унапређивање положаја Рома и спровођење Декаде инклузије Рома. Саветом председава национални координатор Декаде инклузије Рома и потпредседник Владе за ЕУ интеграције, а чланови су представници министарстава надлежних за спровођење стратегије, Националног савета ромске националне мањине и ромског цивилног сектора. Министарства надлежна за спровођење стратегије и Комесаријат за избеглице Владе Републике Србије основали су радне групе за спровођење стратегије на чијем челу су ресони помоћници министара. На нивоу АП Војводина постоји Канцеларија за инклузију Рома.

У протекле две године донето је неколико закона од нарочитог значаја за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, као што су Закон о основама система образовања и васпитања, Закон о социјалном становању, Закон о националним саветима националних мањина, Закон о забрани дискриминације.

ЦИЉЕВИ:

- Подизање свести јавности о значају мултикултуралног дијалога, толеранције, и антидискриминације;
- Едукација о људским и мањинским правима;
- Спровођење политике инклузије Рома;
- Унапређење поступка праћења остваривања обавеза преузетих ратификованим међународним уговорима и испуњавања препорука надзорних тела Савета Европе и комитета Уједињених нација;
- Успостављање у националном законодавству механизма за спровођење одлука комитета Уједињених нација;
- Анализа примене постојећег законодавства.

⁴ Албански, ашкалијски, бошњачки, бугарски, буњевачки, влашки, грчки, египатски, мађарски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, украјински и чешки.

II ОДБРАНА И ВОЈНА ПИТАЊА

2.1. Политика одбране

Стратегија националне безбедности и Стратегија одбране Републике Србије, усвојене су у октобру 2009. године. Витални одбрамбени интереси Србије су очување суверенитета, независности и територијалног интегритета и заштита њених грађана; изградња поверења, унапређење безбедности и стабилности у региону; и сарадња и партнерство са међународним безбедносним организацијама и институцијама демократских држава.

Република Србија ствара услове за развој ефикасног система одбране; одржавање мира и повољног безбедносног окружења; интеграцију у европске и друге међународне безбедносне структуре и учешће у програму Партнерство за мир. Сходно томе, Србија је спремна да укључи своје војне снаге у међународне мировне операције; то захтева трансформацију система одбране у модеран, ефикасан и међународно интероперабилан систем. Циљ овакве политике одбране је унапређење националне безбедности и убрзање политичке и економске трансформације друштва Србије. Србија наставља да сарађује са НАТО у оквиру ПзМ.

Ц И Љ Е В И:

- Ефикасан систем одбране
- Мир и повољно безбедносно окружење
- Интеграција у европске и друге међународне безбедносне структуре и учешће у НАТО програму „Партнерство за мир“

2.2. Планови система одбране

Кроз процес реформе, који се континуирано спроводи на основу утврђене политике одбране, систем одбране Републике Србије усклађује се са изазовима, ризицима и претњама безбедности, потребама грађана, општеприхваћеним демократским стандардима и токовима безбедносног организовања савремених држава, а у оквирима могућности Републике Србије.

Реформа се спроводи уз подршку домаће јавности, као и релевантних актера међународне заједнице, ради изградње нових способности Војске и осталих елемената система одбране, сагласно њиховим мисијама и задацима прецизираним у стратегијско-доктринарним документима. Посебно је значајна сарадња са НАТО под окриљем Групе Србија-НАТО за реформу одбране (DRG).

Адекватан стратегијско-доктринарни, нормативно-правни и организационо-функционални оквир, као и транспарентност и отвореност послова одбране, кључне су претпоставке за спровођење реформе система одбране.

Основни стратешки циљеви реформе система одбране су: изградња ефикасног и економски одрживог система одбране, изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске, изградња нових способности у складу са мисијама и задацима, транспарентност и отвореност послова одбране и успостављање адекватних цивилно-војних односа.

2.2.1 Стратегијско-доктринарни оквир реформе

У 2010. години усвојена је Доктрина Војске Србије, као основни доктринарни документ о организовању, припремању, обезбеђењу и употреби Војске Србије. Овим документом, у складу са Стратегијом одбране Републике Србије, дефинишу се општа опредељења о војној делатности у миру, ванредном и ратном стању. Операционализација ставова садржаних у овом документу реализује се у доктринарним и планским документима на оперативном и тактичком нивоу. Доктрина Војске основа је за израду доктрина видова, функционалних и других доктрина, правила и упутстава, планова и програма обуке војника,

команди, јединица и установа ВС.

Ц И Љ Е В И:

- Имплементација стратегијских докумената
- Доградња доктринарних докумената
- Успостављање јединствених методолошких основа за израду и развој доктринарних дела

2.2.2 Нормативно-правни оквир реформе

Усвајањем Закона о одбрани, Закона о Војсци Србије и Закона о основама уређења служби безбедности Републике Србије, у 2007. години, створен је неопходан правни оквир за реформу система одбране и успостављање демократске и цивилне контроле над војском. У 2009. години, поред Закона о изменама и допунама Закона о одбрани и Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, усвојени су следећи закони: Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, Закон о Војнобезбедној и Војнообавештајној агенцији, Закон о цивилној служби и Закон о војној, радној и материјалној обавези. На тај начин, успостављен је одговарајући законодавни оквир за пуну институционализацију и одговорност у извршавању послова одбране. Истовремено, у правној области, спроводе се активности на усаглашавању прописа из области одбране са прописима Европске уније.

Ц И Љ Е В И:

- Имплементација постојећих и доградња потребних правних прописа

2.2.3 Организационо-функционални оквир реформе

Током реформе система одбране континуирано се спроводе промене организационе структуре Министарства одбране и Војске Србије, како би се обезбедила усклађеност са стандардима и организационим решењима која омогућавају оптималан одговор на предвиђене глобалне, регионалне и локалне безбедносне изазове. Са циљем њене функционалне оптимизације, успостављања ефикаснијег управљања системом одбране, рационализације броја радних места и уравнотежавања односа броја војног и цивилног кадра, као и доследне примене начела демократске и цивилне контроле, током 2010. године извршене су следеће промене: Управа за ванредне ситуације изашла је из састава МО и ушла у састав МУП-а, образован је Сектор за буџет и финансије, самостална Управа за војно здравство, органи за ППБИ на нивоу Сектора МО, Генералштаба ВС и оперативних састава ВС, формиран је Центар за обуку и усавршавање подофицира, као и Центар за обуку путем симулација, а именован је и генерални инспектор служби.

У оквиру процеса професионализације војске, Народна скупштина Републике Србије је у децембру 2010. године донела Одлуку о обустави обавезе служења војног рока, а у складу са тим, уместо формацијских места војника на одслужењу војног рока извршено је прописивање формацијских места професионалних војника.

Ц И Љ Е В И:

- Оптимизација организационо-функционалне структуре МО и ВС

2.2.4 Демократска контрола оружаних снага

Са циљем успостављања демократски профилисаних цивилно-војних односа, Уставом Републике Србије дефинисано је место и улога Војске и истакнут је захтев за успостављањем

пуне демократске и цивилне контроле Војске. Стратегија националне безбедности Републике Србије и Стратегија одбране Републике Србије, као и други документи из области одбране садрже ставове о опредељености Републике Србије да доследно спроводи демократску и цивилну контролу Војске.

Демократску и цивилну контролу Војске Србије, сходно закону, врше Народна скупштина, Заштитник грађана и други државни органи у складу са својим надлежностима, грађани и јавност. Демократска и цивилна контрола Војске Србије, према одредбама Закона о одбрани, обухвата: контролу употребе и развоја Војске Србије, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавање јавности о стању припрема Војске Србије, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности у складу са законом. Опремање и јавне набавке у МО врше се на транспарентан и законом утврђен начин.

Посебан утицај на повећање транспарентности у области одбране има међународни контекст. С тим у вези, Република Србија поштује опште међународне принципе и стандарде и препознаје демократску контролу система одбране као једну од приоритетних области сарадње у оквиру НАТО програма Партнерство за мир.

Током 2010. године израђена је Бела књига одбране Републике Србије, у којој су на транспарентан начин представљена основна опредељења политике одбране и стратешки правци реформе система одбране, што представља важан допринос транспарентности и одговорности у обављању послова одбране.

Министарство одбране остварује значајну сарадњу са медијима, невладиним организацијама и цивилним експертима који се баве питањима безбедности и одбране. Србија је једна од ретких земаља које имају Акциони план за имплементацију Резолуције СБ УН 1325 о женама, миру и безбедности.

Ц И Љ Е В И:

- Истраживање ставова јавности о сарадњи Републике Србије са НАТО
- Израда Меморандума о сарадњи Министарства одбране са организацијама цивилног друштва.

2.3. Политика планирања у систему одбране

Планирање одбране обухвата планирање развоја система одбране и планирање употребе снага одбране. Према Закону о одбрани, основни плански документи у области одбране су: Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије, Стратегијски преглед одбране Републике Србије и План одбране Републике Србије.

Поред Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије и Стратегијског прегледа одбране Републике Србије, документ планирања развоја је и Средњорочни план и програм развоја система одбране.

Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије је документ планирања одбране у којем се дефинишу стратегијска опредељења за развој система одбране Републике Србије, потребне способности Војске Србије, садржај и динамика организационих промена, развој људских и материјалних ресурса, финансирање система одбране и друга питања од значаја за функционисање система одбране. У 2010. години је урађен Нацрт дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије до 2020. године, који је недавно усвојен.

Стратегијски преглед одбране Републике Србије је полазни програмски документ којим се дефинише средњорочно планирање одбране, ефикасно управљање ресурсима одбране, транспарентност послова одбране и изградња претпоставки за демократску и цивилну контролу, професионализацију и ефикасност Војске Србије у извршавању додељених мисија и задатака. Влада Републике Србије је усвојила Стратегијски преглед одбране Републике Србије 19. марта 2009. године. Након усвајања Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије, отпочеће се са израдом новог Стратегијског прегледа одбране Републике Србије.

Средњорочни план и програм развоја система одбране је документ у коме су обједињени циљеви функционисања и развоја система одбране, као и начини њихове реализације. Заснован је на основним опредељењима политике одбране, анализи односа одбрамбених потреба и могућности Републике Србије и прогнозираним финансијским оквиром у наредном средњорочном планском периоду. Овим документом обезбеђује се оквир за краткорочно планирање одбране, ефикасно управљање ресурсима и услови за ефективно и ефикасно функционисање Војске Србије и других снага одбране у извршавању додељених мисија и задатака.

Управљање ресурсима одбране ради одржавања и развоја способности Министарства одбране за обављање послова у складу са надлежностима и извршавање додељених мисија и задатака Војске Србије заснива се на систему планирања, програмирања буџетирања и извршења (ППБИ). Систем ППБИ се у Министарству одбране и Војсци Србије примењује од августа 2008. године.

На основу Презентационог документа Република Србија се определила за учешће у Процесу планирања и прегледа (ПАРП). Први пакет Циљева партнерства усвојен је 2009. године и бројао је 19 циљева. С обзиром да је Република Србија изразила спремност да повећа број циљева, пакет Циљева партнерства за 2010. годину повећао се на укупно 42 циља. За сваки од утврђених циљева израђени су акциони планови и приступило се реализацији одређених активности у складу са предвиђеним роковима.

ЦИЉЕВИ:

- Имплементација усвојеног Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије
- Развој новог Стратегијског прегледа одбране Републике Србије
- Усвајање Средњорочног плана и програма развоја система одбране
- Реализација Циљева партнерства у оквиру Процеса планирања и прегледа под окриљем Партнерства за мир.

2.4. Оружане снаге

2.4.1 Садашња и планирана структура

Структуру чине три команде (Команда КоВ, Команда за обуку и Команда В и ПВО) које су потчињене начелнику Генералштаба. Јединице директно потчињене Генералштабу су Гарда (почасни батаљон, батаљон војне полиције и логистички батаљон), Централна логистичка база (четири логистичка батаљона) и Бригада везе (четири центра стационарне везе и један батаљон везе).

Команда Копнене војске је организована у четири борбене бригаде (три бригаде имају по 11 потчињених батаљона - борбених, за непосредну подршку и логистичку подршку, а једна бригада има 10 батаљона), једну специјалну бригаду, једну мешовиту артиљеријску бригаду (четири артиљеријска дивизиона), један хемијско-биолошко-радиолошко-нуклеарни (СБРН) батаљон, један батаљон везе, два батаљона војне полиције и Речну флотилу. Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана састоји се од две ваздухопловне базе (укупно седам ваздухопловних ескадрила, два дивизиона ПВО, два батаљона за одржавање, три батаљона за заштиту базе), бригаде ПВО (пет дивизиона ПВО), Центра ВОЈИН, инжињеријског батаљона и батаљона везе. Потчињене саставе Команде за обуку чини седам центара за обуку јединица, Центар за обуку Копнене војске, Центар за обуку Ваздухопловних снага, Центар за обуку јединица везе, информатике и електронских дејстава, Центар за усавршавање кадра АБХО и Центар за обуку логистике.

2.5. Питања интероперабилности

Напоре усмерене ка развоју интероперабилности и способности снага потенцијално расположивих за учешће у мултинационалним операцијама, укључујући и оне које предводи НАТО, Република Србија реализује применом механизма Партнерства за мир који су јој на располагању.

Кроз Радни план евроатланског партнерства (ЕАРWP), Индивидуални програм партнерства (IPP), Процес планирања и прегледа (PARP), Концепт оперативних способности (ОСС) и Програм унапређења образовања и обуке (ТЕЕР), Министарство одбране и Војска Србије достижу Циљеве партнерства који су, након израде ПАРП процене, прихваћени јер су препознати као елементи који ће значајно допринети напретку у реформи система одбране и постизању интероперабилности са снагама укљученим у Програм ПЗМ.

Достизање циљева партнерства реализује се кроз организацију, обуку и опремање декларисаних јединица у складу са стандардима које користе оружане снаге земаља НАТО, како би биле интероперабилне са тим снагама.

У периоду до 2020. године развој способности командовања биће усмерен ка стварању услова за благовремено генерисање, припрему снага за извођење операција, као и обезбеђивање ефикасног планирања и вођења операција. Ради развоја те способности тежиће се унапређењу процедура командовања, повећању нивоа аутоматизације процеса и активности у командно-информационим системима на свим нивоима организовања.

Усвајањем стандардизоване штабне структуре НАТО на нивоу здружених команди и у потчињеним јединицама, испуњава се битан предуслов за ефикасну сарадњу између команди различитих земаља.

Република Србија тренутно нема развијене способности за самостално распоређивање и одрживост снага у иностранству. Логистичка подршка континента у мултинационалним операцијама (МНОп) подразумева значајно ослањање на капацитете земаља чије снаге учествују у МНОп и на капацитете земље домаћина. У организацији логистичке подршке снага, у зависности од природе мисије и окружења у коме се извршава, користиће се широк дијапазон расположивих модела логистичке подршке у пољу мисије.

Концепт логистичке подршке континента ВС зависиће од његове бројне величине, масовности и сложености додељене технике и услова у пољу мисије. Логистичка подршка ће бити организована делом сопственим капацитетима, а делом ослањањем на ресурсе других земаља учесница и ресурсе земље домаћина.

Доминантну структуру ангажованих кадрова и логистичких ресурса за логистичку подршку снага у МНОп чиниће снаге и ресурси војне логистике, а у значајно мањој мери ресурси националне логистике.

У својству земље домаћина постоје капацитети логистике који су способни да у потпуности подрже међународне снаге које би користиле све ресурсе и средства (војне инсталације, активности и услуге) понуђене у Презентационом документу за учешће у Партнерству за мир.

На пољу стандардизације, у склопу реализације усвојених Акционих планова имплементације Циљева партнерства, прибављена је и користи се потребна документација - Споразуми о стандардизацији (STANAGs) и/или Савезничке публикације (APs)/Тактичке публикације о вежбама (EXTACs).

Активности из домена међународне војне сарадње (курсеви, семинари, вежбе и др.) допринеле су напретку у оспособљавању кадра за разумевање, усвајање и практичну примену доктринарних поставки НАТО у планирању и организовању ангажовања снага.

Циљ свих активности на достизању Циљева партнерства је да снаге, које су потенцијално на располагању за учешће мултинационалним операцијама, могу делотворно да функционишу уз снаге партнера.

Спровodeћи активности из Акционих планова имплементације Циљева партнерства, покренут је поступак за приступање Републике Србије НАТО организацији за одржавање и снабдевање (енг. NATO Maintenance and Supply Organization - NAMSО). Кроз приступање NAMSО ствара се и предуслов за приступање програму стратегијског транспорта - SALIS

(енг. Strategic Airlift Interim Solution) чиме се обезбеђују услови за реализацију стратегијског транспорта националних снага. Посебно се разматрају могућности приступања Мултинационалном логистичком координационом центру (енг. Multinational Logistics Coordination Centre - MLCC) са седиштем у Прагу и могућности успостављања сарадње са Европским координационим центром за кретање (енг. Movement Coordination Centre Europe – MCCЕ) са седиштем у Ајндховену као и Атинским мултинационалним координационим центром за стратегијско кретање (енг. Athens Multinational Strategic Lift Coordination Centre – AMSCC).

У склопу даљег подизања нивоа интероперабилности из области стандардизације и кодификације, у наредном периоду планира се потписивање билатералног споразума са Сједињеним Америчким Државама (кроз Foreign Military Sail – FMS) и Републиком Немачком о размени кодификационих података, као и са другим државама са којима је обавезно потписивање билатералних уговора о кодификацији у складу са Allied Codification Publication no. 1 (ACodP-1) НАТО комитета за кодификацију (AC/135). Такође, у плану је успостављање НАТО аутоматског пословног система (енг. NATO Automatic Business System - NABS) и НАТО електронске поште (NATO MailBox System - NMBS) и обезбеђење услова за овладавањем овим системима и њихово увођење у оперативни рад (у сарадњи са NATO Maintenance and Supply Agency – NAMSA). Поред овога, у припреми је процедура за потписивање билатералног уговора са Бугарским кодификационим центром у вези са преузимањем права коришћења националног инструмента за кодификацију МО Бугарске БУЛКОД (енг. BULCOD).

Усаглашавање и дефинисање сарадње у различитим областима врши се током припреме Индивидуалног програма партнерства – ИПП (енг. Individual Partnership Programme – IPP). Понуђене активности кроз ИПП представљају значајан допринос обуци официра и упознавању са НАТО процедурама, стандардима и терминологијом. У том смислу, кроз различите облике и активности међународне војне сарадње, припадници Војске Србије су се упознали са принципима и процесима планирања НАТО логистичке подршке, а кроз презентацију искустава извршена је идентификација елемената и процеса у спровођењу логистичке подршке за одрживост декларисаних снага ВС у мултинационалним операцијама.

Основни циљ је достизање потребног нивоа способности система одбране за упућивање, функционално деловање и ротацију снага ВС ангажованих у одобреним мултинационалним операцијама.

Потреба да Р. Србија настави са ангажовањем у Индивидуалном програму партнерства и Процесу планирања и прегледа, са посебним акцентом на достизању Циљева партнерства ради припреме декларисаних јединица за активности НАТО програма ПЗМ, исказана је у Министарском упутству за 2011. годину.

ЦИЉЕВИ:

- Достизање интероперабилности у складу са НАТО стандардима, ради изградње способности за учешће Војске Србије у мултинационалним операцијама УН и операцијама управљања кризама ЕУ

2.5.1 Образовање

Кадар Војске Србије чине професионални припадници Војске (официри, подофицири и професионални војници), војници на добровољном служењу војног рока и цивилна лица на служби у Војсци Србије. Образовање и стручно усавршавање професионалних припадника Војске Србије реализује се у војним или цивилним образовним установама у земљи и иностранству.

Професионални војници, за време трајања службе, усавршавају се ради обављања дужности у својству професионалног војника, или наредних дужности, укључујући и дужност подофицира.

Подофицири се оспособљавају за дужности: првог и главног подофицира, командне, штабне, специјалистичке, инструкторске, административне, логистичке и остале дужности.

Образовање официра реализује се кроз: основне академске студије, основни командно-штабни курс, командно-штабно усавршавање или академске студије другог степена, генералштабно усавршавање или последипломске студије трећег степена и високе студије безбедности и одбране.

Цивилна лица у служби стручно се усавршавају ради побољшања радних способности за обављање послова радних места на која су постављена.

Ц И Љ Е В И:

- Усвојити стандарде и изградити способност учешћа ВС у мултинационалним операцијама
- Успоставити систем који омогућава образовање и стручно усавршавање кадра у Војсци Србије у складу са потребном персоналном структуром и захтевима интероперабилности

2.5.2 Обука и вежбе

Општи циљ учешћа припадника Војске Србије на обуци и вежбама јесте оспособљавање појединаца и јединица у примени прописаних поступака и процедура, учешће у реализацији заједничких активности у области обуке и вежби и усвајање искустава у реализацији различитих активности. За Војску Србије посебно је значајно учешће у међународним војним вежбама јер оне представљају снажан инструмент у грађењу интероперабилности са партнерским земљама и земљама у региону.

Значајним учешћем припадника Војске Србије на активностима у оквиру Индивидуалног програма партнерства, НАТО програма војне обуке и вежби „МТЕР“, обуци евалуатора у оквиру Концепта оперативних способности (ОСС), обуци припадника декларисаних јединица за ангажовање у мултинационалним операцијама, као и у другим активностима остварује се позитиван утицај на унапређење укупног процеса обуке и развоја способности, а посебно развоја интероперабилности са партнерским земљама и достизање стандарда у оспособљавању кадра за реализацију задатака у међународном окружењу.

Највећи број активности из области обуке и вежби, у оквиру Индивидуалног програма партнерства, садржане су у области Консултација, командовања и контрола (СЗ) и Ефикасно ангажовање (ЕЕ) и намењене су за обуку официра и подофицира у штабним процедурама, процесу планирања, примени научених лекција и упознавању са НАТО стандардима у обуци и операцијама, примени војне терминологије и обуци из страних језика. Припадници Војске Србије учествују и на вежбама које се организују путем билатералне војне сарадње са земљама са којима ВС има развијену војно-војну сарадњу.

Ц И Љ Е В И:

- Обезбедити квалификован кадар за учешће у мултинационалним операцијама, континуитет обуке кадра и процеса евалуације

2.5.3 Концепт оперативних способности

У складу са проценом безбедносних изазова, МО је 11. јуна 2010. године Одељењу за војну сарадњу НАТО упутило Писмо о намерама за приступање Концепту оперативних способности и кренуло у реализацију стратегије његове примене. У сарадњи са НАТО, у периоду од 14. до 16. јула 2011. године реализована је експертска посета. До сада, десет официра ВС оспособљено је за спровођење евалуације нивоа 1, а у току је развој националног евалуационог система, компатибилног са НАТО евалуационим системима.

Развијају се капацитети за спровођење Концепта оперативних способности:

- све декларисане јединице, планиране за ангажовање у оквиру ПзМ, биће евалуиране у складу са захтевима Концепта оперативних способности,
- курсирањем за спровођење евалуације јединица по захтевима Концепта оперативних способности створен је национални контингент обучених евалуатора,
- пријављивањем јединица по TOPFAS обрасцу процес је и формално отпочео, а процес оспособљавања декларисане јединице (моторизована пешадијска чета), за достизање нивоа потребног за самоевалуацију (SEL-1) је у току,
- договорена је Саветничка посета НАТО и организоване остале активности за успешно извршење самоевалуације у новембру 2011. године.

Општи циљ учешћа у Концепту оперативних способности јесте достизање интероперабилности и способности јединица ВС. У том смислу, планира се изградња капацитета за спровођење Концепта оперативних способности, евалуација декларисаних јединица и формирање Регионалног центра за обуку за учешће у мултинационалним операцијама у бази „Југ“, отвореног за земље партнере ПзМ/НАТО.

У оквиру ПзМ, Војска Србије декларисала је једну моторизовану пешадијску чету, један вод војне полиције, један вод АБХО - за деконтаминацију; које су у плану да буду евалуиране у складу са захтевима Концепта оперативних способности и које су тренутно у процесу оспособљавања за достизање нивоа способности потребног за SEL-1. Поред тога, за потребе ангажовања јединица за медицинску подршку у операцијама, развијају се два санитетска тима за 1. ниво медицинског збрињавања.

Моторизована пешадијска чета састоји се од:

- Команде,
- три стрељачка вода (три стрељачка одељења и митраљеско одељење),
- вода за подршку (два минобацачка одељења МБ 82мм),
- мешовитог логистичког вода (одељење за техничко одржавање, одељење за снабдевање и одељење за здравствену заштиту) и
- пионирског одељења.

Бројно стање: 180 лица (8 ОФ, 27 ПОФ и 145 ПВ).

Вод војне полиције састоји се од:

- Команде,
- одељења за сузбијање криминалитета,
- одељења саобраћајне војне полиције и
- три одељења војне полиције.

Бројно стање: 46 лица (4 ОФ, 40 ПОФ и 2 ПВ).

АБХ вод за деконтаминацију састоји се од:

- Команде и
- три одељења за деконтаминацију.

Бројно стање укупно: 40 лица (5 ОФ, 9 ПОФ и 26 ПВ).

Ц И Л Ј Е В И:

- Успоставити евалуациони систем компатибилан са НАТО евалуационим системима применом Концепта оперативних способности
- Створити систем који ће омогућити несметан приступ информацијама које поседују друге државе чланице ПзМ/НАТО

2.6. Учесће у мултинационалним операцијама

За учешће у мултинационалним НАТО-вођеним операцијама, потребна је одлука Скупштине Републике Србије и мандат УН за спровођење мировне мисије. Министарским упутством за 2011. годину дефинисане су намере и активности које ће Р. Србија предузети у наредном периоду у вези са ангажовањем у мултинационалним операцијама.

Опредељење је да се створе услови за ангажовање представника Р. Србије у операцијама и мисијама под мандатом ЕУ закључивањем Споразума о безбедносним процедурама за размену поверљивих информација са ЕУ и Оквирног споразума између ЕУ и Р. Србије о учешћу Р. Србије у операцијама ЕУ за управљање кризама.

Ангажовање Р. Србије у промовисању и очувању мира и безбедности у свету реализоваће се учешћем у мултинационалним операцијама УН и операцијама управљања кризама ЕУ, у Р. Либан (UNIFIL), Р. Либерии (UNMIL), Р. Обала Слоноваче (UNOCI), ДР Конго (MONUSCO) и Р. Кипар (UNFICYP).⁵

Ради ангажовања у некој од мултинационалних операција УН на основу исказане потребе на терену, Министарско упутство предвиђа да се закључивањем stand-by аранжмана са УН (UNSAS) оствари нови допринос УН у мултинационалним операцијама, којим ће бити стављене на располагање санитарске јединице, чета војне полиције, одељење АБХО, штабни официри и војни посматрачи. Како би ангажовање у мултинационалним операцијама УН било ефикасније и квалитетније, размотриће се могућност успостављања функције војног представника у Сталној мисији Р. Србије при УН у Њујорку. Поред тога, наставиће се са изградњом капацитета Војног представништва у Мисији Р. Србије при НАТО у оквиру сарадње кроз Партнерство за мир и отпочети са активним ангажовањем у раду комитета и радних група НАТО.

Република Србија ће обезбедити услове за приступање Споразуму држава чланица НАТО и осталих држава учесница Партнерства за мир (ПЗМ) о правном положају њихових снага (PfP/SOFA), ради достизања потребних способности декларисаних снага ВС за учешће у мултинационалним операцијама и даљем ангажовању у Концепту оперативних способности. С циљем интензивирања сарадње са интегрисаном војном структуром НАТО у оквиру ПЗМ биће упућена три официра ВС на позиције Штабних елемената партнерства.

Народна скупштина одлучује о учешћу припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама, као и о продужетку времена њиховог ангажовања и повлачењу из мултинационалне операције, на основу усвојеног Годишњег плана употребе.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије предвиђено је да припадници Војске Србије и других снага одбране не могу бити непрекидно дуже од годину дана у мултинационалној операцији.

У пракси су до сада припадници Војске Србије упућивани у мултинационалне операције са периодом ротације, за војне посматраче и штабне официре од шест месеци или годину дана, а за медицинско особље са периодом ротације од четири или шест месеци у зависности од врсте и карактера мисије.

Општи циљ учешћа у операцијама под руководством НАТО јесте успостављање и промовисање очувања мира под мандатом УН. У том циљу, неопходно је закључивање stand-by аранжмана са УН (UNSAS) ради ангажовања у некој од мултинационалних операција УН и приступање Споразуму држава чланица НАТО и осталих држава учесница НАТО програма ПЗМ о правном положају њихових снага (PfP/SOFA), ради достизања потребних способности декларисаних снага ВС за учешће у мултинационалним операцијама и даљем ангажовању у Концепту оперативних способности.

⁵ Тренутно ангажовање: у мировним мисијама УН ангажовано је укупно 27 припадника МО и ВС и пет припадника МУП, и то: мисија MONUSCO у ДР Конго - шест чланова санитарског тима за евакуацију ваздушним путем (АМЕТ-14) и два штабна официра, мисија UNMIL у Либерии - четири војна посматрача, мисија UNOCI у Обали Слоноваче - три војна посматрача, мировна операција УН на Кипру (UNFICYP) - седам припадника МО и ВС, у Либану (UNIFIL) - пет припадника и у мисији на Хаитију (MINUSTAH) пет припадника МУП.

Министарство одбране и Војска Србије имају интензивну и добру сарадњу са КФОР-ом на терену.

ЦИЉЕВИ:

- Успостављање и промовисање очувања мира

2.7. Војно-економска питања

2.7.1 Трошкови система одбране

У 2008. години буџет одбране износио је 67,390 милиона РСД (1.209,4 милиона долара, односно 2,41% од БДП), а у 2009. години 65,664 милиона РСД (971,6 милиона долара, односно 2,22% БДП). Расподела буџета у 2009. години била је: 77,22% у корист персоналних трошкова (укључујући и војне пензије), 15,43% у корист текућих расхода и одржавања и 7,35% у корист трошкова за инфраструктуру и набавку опреме.

У 2010. години буџет одбране износио је 67,815 милиона РСД (855,4 милиона долара, односно 2,23% од БДП). Расподела буџета у 2010. години била је: 77,9% у корист персоналних трошкова (укључујући и војне пензије), 15,6% у корист текућих расхода и одржавања и 6,5% у корист трошкова за инфраструктуру и набавку опреме.

У 2011. години буџет одбране износи 71,235 милиона РСД (996,8 милиона долара, односно 2,08% од БДП). Расподела буџета у 2011. години је: 78,6% у корист персоналних трошкова (укључујући и војне пензије), 14,1% у корист текућих расхода и одржавања и 7,3% у корист трошкова за инфраструктуру и набавку опреме.

У плану је да средства за војне пензије буду искључена из буџета одбране почев од 2012. године.

2.7.2 Остала војно-економска питања

Војноекономска и војнотехничка сарадња огледа се у развоју могућности заједничког истраживања и развоја, потенцијалних заједничких производних пројеката или израде делова и подсклопова за трећу страну, комерцијалних послова и прибављања техничких информација ради реализације појединих активности развоја или набавке, као и прибављање и размена информација везаних за научно-истраживачке пројекте у области наоружања и војне опреме који се реализују и актуелних пројеката опремања оружаних снага.

Република Србија је, као потписница међународних споразума, конвенција и уговора у области контроле наоружања и спречавања ширења оружја за масовно уништење, преузела обавезу да ће се стриктно придржавати истих и спроводити све мере из надлежности како би наведена област била контролисана. Министарство одбране Републике Србије, поред осталог, на захтев Министарства економије и регионалног развоја, даје сагласност за издавање потребних извозних и увозних дозвола за спољнотрговински промет наоружања и војне опреме и робе двоструке намене.

Главни извозни производи су: пешадијска муниција, против-авионска муниција, минобацачке мине, тенковска муниција, ракете ПЛАМЕН-Д, 105 mm модернизована хаубица са муницијом, артиљеријски систем 155/52 NORA B52, барути и ракетна горива, као и експлозиви (TNT, FX-5, RDX).

Сарадња у области наоружања могућа је кроз заједнички развој средстава наоружања и војне опреме (НВО), заједничку модернизацију средстава НВО, ангажовање ремонтних капацитета завода у Крагујевцу, Чачку и Батајници и набавку сложених борбених система са страног тржишта.

Предузећа одбрамбене индустрије Р. Србије и предузеће „Југоимпорт СДПР“, у претходних пет година, у обнављање технолошких капацитета за развој и производњу уложили су преко 28 милиона евра. За увођење нових технологија, којима би се повећала

конкурентност на светском тржишту, потребне су инвестиције у обиму од 45 милиона евра у наредне три године.

Ц И Љ Е В И:

- Опремање јединица Војске Србије
- Повећање извоза средстава наоружања и војне опреме

III ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ, ИЗАЗОВИ МОДЕРНОГ ДРУШТВА, НАУЧНА САРАДЊА, СИСТЕМ УПРАВЉАЊА КРИЗАМА И ПЛАНИРАЊЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

3.1 Стратегија јавног информисања

Јавна дипломатија

Полазећи од уверења да је њена национална безбедност уско повезана са безбедношћу региона Југоисточне Европе и континента у целини, Република Србија настоји да изгради функционално и активно партнерство са државама чланицама НАТО и ПЗМ. Република Србије настоји да развије дугорочну, блиску и садржајну сарадњу са Алијансом ради постизања трајне стабилизације и напретка региона Западног Балкана. Имајући у виду историјат односа Републике Србије и НАТО, релативно негативан однос јавног мњења према НАТО и активностима Републике Србије у сарадњи са НАТО може бити разумљив. У том смислу, потребно је спровести активније мере информисања јавности у Републици Србији о природи и врсти сарадње са НАТО у оквиру програма Партнерство са мир и Индивидуалног акционог плана партнерства.

Неопходно је правовремено и адекватно информисати грађане Републике Србије о активном учешћу Републике Србије о свим активностима везаним за сарадњу са НАТО. Информисање српске јавности о сарадњи са НАТО базирано је на јавној подршци свим активностима Републике Србије у ПЗМ, и другим програмима НАТО који доприносе реформским процесима и побољшању националне безбедности Републике Србије.

Ц И Љ Е В И:

- Иступање представника надлежних државних институција у медијима о темама везаним за активности Р.Србије у ПЗМ;
- Правовремено, садржајно и објективно информисање о активностима Републике Србије у оквиру ПЗМ;
- Помоћ медијима и пружање релевантних информација везано за ПЗМ;
- Помоћ академским и истраживачким институцијама, као и невладиним организацијама везано за НАТО и ПЗМ;
- Сарадња са НАТО у области јавне дипломатије (укључујући и механизме у оквиру Групе за реформу одбране Србија-НАТО), организацијом студијских посета, конференција, медијских наступа и друго.
- Формирање координационог тима између кључних ресора у циљу формулисања и имплементације стратегије јавног информисања у погледу сарадње и односа Републике Србије и НАТО;
- Израда стратегије јавног информисања у наредном периоду у погледу активности Републике Србије у оквиру Партнерства за мир;
- Сарадња са НАТО Одељењем за јавну дипломатију и НАТО контакт амбасадом у Београду у циљу планирања и координације активности на пољу јавне дипломатије

3.2 Изазови модерног друштва

3.2.1 Неконвенционалне безбедносне претње

Поред конвенционалних безбедносних претњи и ризика, Република Србија је изложена и новим, неконвенционалним претњама:

- Корупција - угрожава темељне вредности друштва и доводи до опадања поверења у институције државе, отежава спровођење суштинских реформи, успорава процес транзиције, економски развој, прилив страних инвестиција и успорава интеграционе процесе и доводи до дестабилизације прилика у земљи и региону;
- Проблеми економског развоја – резултирају високом стопом незапослености, сиромаштвом и одласком високообразованог кадра из земље;
- Неравномеран привредни и демографски развој – наглашава различит степен привредне развијености појединих региона и доводи до миграције становништва из неразвијених ка развијеним регионима. Проблем додатно компликује велики број прогнаних и интерно расељених лица;

3.2.2 Заштита животне околине и климатске промене

Питање заштите животне средине у Републици Србији уско је повезано са ризиком од неконтролисаног трошења природних ресурса и питањима енергетске ефикасности, опасношћу од хемијских и/или биолошких хазарда, као и технолошких инцидената и, коначно, са питањем климатских промена.

Неконтролисано трошење природних ресурса у Републици Србији достиже забрињавајуће размере, пре свега у погледу прекомерне експлоатације шума и неконтролисаног располагања енергетским потенцијалима, обрадивим земљиштем и изворима питке воде. У том смислу, посебно се сагледава улога енергетске безбедности Републике Србије. Такође, присутно је и прекомерно загађивање ваздуха, водених токова и земљишта и неконтролисано одлагање отпада.

Последице елементарних непогода и техничких и технолошких инцидената, као и угрожавање животне средине и здравља грађана услед могуће хемијске и биолошке контаминације, потенцијални су безбедносни ризици. Животну средину додатно угрожавају и објекти са високим степеном ризика у земљама региона, као и привредни објекти са технологијом која не задовољава међународне еколошке стандарде. Република Србија учествује у иницијативи „Животна средина и безбедност“ (ENVSEC), чије активности координира неколико међународних организација и УН тела (UNDP, UNEP, UNECE, OSCE, NATO и REC). Активности у оквиру ове иницијативе могу значајно допринети решавању проблема угрожавања животне средине у контексту безбедности и здравља становништва.

Промена климе на глобалном нивоу, посебно глобално загревање негативно се одражава на промену биодиверзитета у екосистемима.

Ц И Љ Е В И:

- Изградња делотворног оквира политике заштите животне средине у складу са *acquis* ЕУ за животну средину;
- Унапређење законског оквира;
- Развој секторских стратегија;
- Развој инвестиционих планова, као и спровођење инвестиционих пројеката нижег приоритета, са тачке гледишта смањења загађења (нпр. смањење загађења у пловним водотоковима, управљање канализационим муљем);
- Унапређење система мониторинга;
- Фокусирање на унапређење инфраструктуре у области животне средине, (постројења за прераду отпадних вода, санитарне депоније, технологије за смањење загађења, чистије технологије и сл.);

- Подизање нивоа свести о животној средини кроз едукацију становништва.

3.3 Допринос безбедности кроз научну сарадњу

Влада Републике Србије усвојила је документ “Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015.године”, са визијом Србије као иновативне земље у којој научници достижу европске стандарде, доприносе укупном нивоу знања друштва и унапређују технолошки развој привреде.

У циљу достизања националних приоритета дефинисаних овом стратегијом, Република Србија је опредељена за све веће учешће у европским и другим међународним пројектима и програмима. Република Србија је од придружене чланице у Петом Оквирном програму ЕУ, постала пуноправна чланица у Шестом Оквирном програму са значајним процентом учешћа у односу на позиве за земље Западног Балкана, са 36 пројеката, односно 47 партиципација, на основу чега је остварен прилив од 8,3 милиона Евра. Укупно, српске институције су узеле учешће у преко 100 пројеката Шестог оквирног програма и оствариле прилив од преко 13 милиона евра.

У Седмом Оквирном програму, од 2007.године, у регионалним позивима намењеним инфраструктурном ојачању, српске институције су руководиле на 7 пројеката од укупно 10 пројеката са српским учешћем у позиву из 2007. године, односно на 3 пројекта (од 6 финансираних) на регионалном позиву из 2009. године. Оно што је још значајније, српске институције су у Седмом оквирном програму до овог часа оствариле учешће у преко 120 пројеката, при чему је њихово учешће финансирано са више од 30 милиона евра.

У COST програму, српски научници учествују у 140 акција, у Еурека програму у 36 текућих пројеката, а остварена је успешна сарадња и са Међународном Агенцијом за атомску енергију. Развијен је програм сарадње са НАТО, као и билатерални програми сарадње са партнерским земљама: Словенија, Хрватска, Француска, Словачка, Намачка, Швајцарска, Шпанија, Португал, Црна Гора, Русија, Италија, Аустрија, САД, Кина, Мађарска, Грчка, Белорусија, и др.

Република Србија је активно укључена у НАТО научне активности од 2007. године. Одржана су два Инфо дана посвећена промовосању НАТО програма Наука за мир и безбедност, у Београду и Новом Саду, у септембру 2007. године. Научноистраживачке организације и истраживачи из Србије имали су водећу улогу у 20 активности и укључили су се у различите активности сарадње као учесници и предавачи. Сарадња је реализована како са земљама у региону, тако и шире, са бројним НАТО и партнерским земљама. Може се рећи да је остварена сарадња у два кључна НАТО приоритета: одбрана од тероризма и супростављање осталим претњама за безбедност.

Од 28 до 30 јуна 2010. одржана је напредна научна радионица ”Managing Global Environmental Threats to Air, Water and Soil - Examples from South Eastern Europe”, којом су председавали српски експерти са Београдског Универзитета. Циљ ове радионице је био успостављање мреже истраживача и експерата у доприносу разумевања изазова у заштити животне средине у Југоисточној Европи.

Такође, одржана је радионица намењена истраживању ризика од катастрофа проузрокованих дефектима у материјалима и рушењем структура, као што су мостови и зграде, руковођена од стране српских и француских експерата - “Security and Reliability of Damaged Structures and Defective Materials”, као и регионална радионица која је разматрала доступност и безбедност хране.

Пројекат “Harmonization of Seismic Hazard Maps in the Western Balkans”, са српским учешћем, укључио је представнике свих балканских партнерских земаља (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Македонија), као и НАТО чланице Албанију, Хрватску и Турску. Пројекат ће обезбедити хармонизацију података за сеизмички активан регион и израду сеизмичких мапа, као и систем за мониторинг по ЕУ стандардима. Овај пројекат је спроведен у сарадњи са иницијативом Пакта за спабилност (Disaster Preparedness and Prevention Initiative DPPI).

“Reconstruction of the Serbian Central Node”, је информациони инфраструктурни пројекат, са учешћем Србије и Грчке, којим је убрзана интеграција српске научне заједнице у регион и остали део Европе, кроз обезбеђење хардвера за интернет конекцију академских институција које припадају српској националној, научној и образовној мрежи AMRES.

Република Србија је заинтересована да ојача успостављену научну сарадњу са НАТО, имајући у виду да државна безбедност треба да буде базирана на модерној политици у области научног истраживања и иновација са непосредним ефектом на економски и друштвени развој земље.

У оквиру сарадње са НАТО у области науке и иновација, Република Србија ће се трудити да оствари циљеве који омогућавају различите димензије националне и међународне стабилности и безбедности. С тим у вези учествоваће у партнерским научним областима, које су у складу са националним приоритетима, дефинисаним стратегијом: биомедицина, нови материјали и нанотехнологије, заштита животне средине и климатске промене, енергетика и енергетска ефикасност, пољопривреда и храна, информационе и комуникационе технологије, унапређење доношења државних одлука и афирмисање националног идентитета.

ЦИЉЕВИ:

- Успостављање непосредније и транспарентније сарађе са НАТО програмом Наука за мир и безбедност, разменом података о пријавама пројеката са српским учешћем и пратећи мониторинг;
- Активно учешће научноистраживачких организација и експерата у свим пројектима НАТО програма Наука за мир и безбедност;
- Креирање повољног институционалног окружења за имплементацију пројеката, нарочито инфраструктурних пројеката из НАТО програма;
- Унапређење сарадње са земљама у региону и успостављање сарадње са НАТО и партнерским земљама са којима још увек није успостављена сарадња у домену науке и технолошког развоја;
- Активно учешће српских експерата у евалуационим/селекционим НАТО комитетима;
- Активно учешће српских представника на састанцима Комитета за мир и безбедност.

3.4 Систем управљања кризама и планирање у случајевима ванредних ситуација

Област заштите и спасавања у случају ванредних ситуација у Републици Србији уређена је законима и великим бројем подзаконских прописа. Општи законски оквир чини Закон о ванредним ситуацијама, усвојен децембра 2009. године, који дефинише управљање ванредном ситуацијом, као и друге елементе неопходне за функционисање система заштите и спасавања.

Министарство унутрашњих послова основало је као независну организацијску јединицу Сектор за ванредне ситуације 2006. године, првобитно као Сектор за заштиту и спасавање, која је непосредно одговорна министру. Сектор за ванредне ситуације настао је реорганизацијом делова органа државне управе, и то обједињавањем функција, запослених и имовине Сектора за заштиту и спасавање Министарства унутрашњих послова и Управе за ванредне ситуације Министарства одбране, као и организационих јединица Министарства животне средине, рударства и просторног планирања које се баве пословима управљања ризиком и одговором на хемијске удесе, формирањем јединствене службе за ванредне ситуације, а у циљу постизања што бољих резултата из домена своје надлежности. Организује и спроводи активности у циљу заштите живота, здравља и имовине грађана, очувања услова неопходних за живот и припремања за превладавање насталих ситуација у условима

елементарних непогода и других већих несрећа, техничко-технолошких акцидената и других стања опасности које су резултат природних и изазваних катастрофа (ванредне ситуације).

Имајућу у виду глобалне климатске промене и чињеницу да је регион југоисточне Европе угрожен различитим врстама природних катастрофа, главни циљ Републике Србије је даље унапређење службе и јачање капацитета на пољу смањења ризика од катастрофа, брзог првог одговора у случају ванредне ситуације и ефикасног уклањања последица катастрофа.

На пољу ванредних ситуација и управљања кризама Република Србија има блиску сарадњу са свим суседним државама и активно учествује у иницијативама регионалних и међународних институција и организација као што су UNISDR, UNDP, UN-OCHA, UN CADRI, ЕУ комисија - Генерални директорат за међународну сарадњу, хуманитарну помоћ и кризне ситуације Европске комисије ЕС DG ECHO - MIC, CoE (EUR-OPA Споразум), Партнерство за мир PfP у оквиру НАТО кроз учешће у Комитету за планирање у ванредним ситуацијама CEPС, групи за цивилну заштиту (CPG) и Евроатлантским координационим центром за реаговање на катастрофе - EADRCC, OSCE, DPPI, CMEP, BSEC, USAID и др.

ЦИЉЕВИ:

- Јачање капацитета институција које се баве управљањем у ванредним ситуацијама;
- Завршетак израде националне стратегије;
- Формирање штабова за ванредне ситуације на свим нивоима;
- Израда националног плана за ванредне ситуације;
- Израда и ажурирање постојећих планова на локалном нивоу и усклађивање са националним планом;
- Израда процене угрожености;
- Даља имплементација закона о ванредним ситуацијама и завршетак израде подзаконских аката у циљу побољшања механизма управљања у ванредним ситуацијама;
- Унапређење цивилно-војне сарадње на пољу планирања у ванредним ситуацијама;
- Оспособљавање и опремање оперативних јединица;
- Унапређење сарадње и интероперабилности унутар планирања у ванредним ситуацијама (СЕР);
- Размена информација са релевантним службама у региону;
- Потписивање споразума о разумевању и сарадњи са државама у региону (Хрватска, Македонија, Румунија, Мађарска, Бугарска);
- Развој сарадње између одговорних институција у Србији и EADRCC (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre).

Република Србија планира да у следеће две године започне са имплементацијом Географско информационог система – ГИС у службама које се баве управљањем у ванредним ситуацијама, опремањем оперативних јединица за реаговање у случају техничко – технолошких удеса дуж међународног путног правца Коридор 10 и започне са реализацијом пројекта, успостављањем и изградњом система 112.

IV СИСТЕМ ЗАШТИТЕ ИНФОРМАЦИЈА

Заштита тајних података у Републици Србији уређена је Законом о заштити тајних података и Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије. Ради примене наведених закона Влада је донела Уредбу о оснивању Канцеларије Савета за националну безбедност.

Споразум о безбедности информација између Републике Србије и НАТО потписан је 1. октобра 2008. године.

Канцеларија Савета за националну безбедност је почела са радом новембра 2009. године. Она је надлежна за примену стандарда и прописа у области заштите тајних података, као и извршавању прихваћених међународних обавеза, што се односи и на споразум потписан са НАТО. У циљу примене овог споразума, Влада Републике Србије је јуна 2009. године, донела Закључак о образовању Централног регистра, а децембра 2009. године Закључак о образовању подрегистара. Централни регистар је формиран у Канцеларији Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, а подрегистри у Мисији Републике Србије при НАТО, Министарству спољних послова, Министарству унутрашњих послова, Министарству одбране и Безбедносно-информативној агенцији.

Након обављених верификационих посета од стране НАТО Канцеларије за безбедност, 2010. и 2011. године, Централни регистар је добио сертификат за ниво „NATO/PfP SECRET“, док су подрегистри сертифицивани за ниво „NATO/PfP RESTRICTED“.

У контексту сарадње са НАТО кроз програм Партнерство за мир и примену Споразума о безбедности информација закљученог између Републике Србије и Организације северноатлантског пакта наставља се рад на корективним мерама у области националног система заштите тајних података, а посебно у области законодавства, персоналне и физичке и информатичке безбедности, као и достизању неопходних стандарда физичко-техничке заштите у подрегистрима како би добили сертификат за ниво „NATO/PfP SECRET“.

Споразум о безбедности информација између Републике Србије и Европске Уније потписан је маја 2011. године, а до краја 2011. године очекује се и потписивање одговарајућих аранжмана и реализација прве инспекцијске посете ЕУ Републици Србији, тако да би се у 2012. години отпочело са разменом тајних података између ЕУ и Републике Србије.

ЦИЉЕВИ:

- Завршетак формирања Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података (кадровско попуњавање и материјално-техничко опремање);
- Обједињавање мера заштите тајних података узимајући у обзир да ће у наредном периоду отпочети размена тајних података између Републике Србије и НАТО, али и ЕУ;
- Модернизација система заштите тајних података.